БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 201 (13517)
1971 оной августын 26, четверг

Сэн 2 мүнгэн

...шагшын түрүү бэшэг

...ГИТКОЛЛЕКТИВЭЙ ...ЖАЛ ХЭРЭГ

...ухы совет арад, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад, ...-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь ...лхын, шэнэ табан жэлэй түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүр... ...үлөө хаа хаанагүй дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, ...хүсөө элсүүлэн ажаллажа байнхай. Энэ үргэн дэлисэтэй, бү... ...ажалай хүдэлөөе партийна организацинууд шадамар бэрхээр ...даха ёһотой, удариданашье. Ушар юуб гэхэдэ, манай үзэл ...лай хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэл... ...үргэнөөр ябуулха, манай парти болон правительствын бэелүүл... ...гадын ба дотоодын политикые хүдэлмэришэн, таряашан бү... ...гүйнээгыгөөр тайлбарилха, ажалдаа шэнэ амжалта туйлаха хэ... ...нь зоригжуулха гэһэн зорилготой бшуу.

...най «Искра» колхозой партийна организациин коммунист... ...хүндэтэ зорилгоёо нэрэтэйтүрэтэйгөөр дүүргэхэ гэжэ шар... ...ролдоно. Колхозой малшад, механизаторнууд болон бүхы кол... ...нүүдай габшагай ажалай ашаар гүрэндэ хүдөө ажахын про... ...тушааха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэжэ байнхай. Жэшээл... ...гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй түсэб 106 процент дүүр... ...түсэбһөө үлүүлэн 1720 центнер һүн тушаагдаа; үндэгэ ...а түсэб мүн лэ үлүүлэгдэө. Хабарай тарилгын хүдэлмэри аг... ...ческэ богони болзор соо дүүргэгдээ һэн. Эдэ бүхы амжалта... ...туйлаха хэрэгтэ колхозой партийна организациин хэһэн хү... ...м, оруулһан хубита нилээд ехэ. Колхозой үйлэдбэриин бүхы ...нүүдтэ ажалладаг хүн бүхэниие партийна хүтэлбэриин нү... ...баха, совет арадай урда КПСС-эй XXIV съездын табиһан ...эх түсэбүүдые болзорһоо урид дүүргэхээр ударидаха гэжэ ...эбди. Энэ шухала хүдэлмэриие оншотой һайнаар, удха түгэ... ...нирхолтойгоор эмхидхэжэ байха тусхай агитбригада бии ...онхой. Энэ агитбригада ямар аргаар эмхидхэгдээ юм? Кол... ...хозой, юрэдөө, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэри богони болзо... ...дэ хэгдэжэ дүүрэдэг нэгэ онсо илгаатай ха юм. Жэшээнь, үбэл... ...удаа, хонидой нооһо хайшалалга, үбһэ, таряа хуряалга гэ... ...Саг сагтаа хэгдэдэг эдэ бүхы хүдэлмэриие хараада абан. ...партийна организаци ниитэ-политическэ хүдэлмэриин нэгэ ...амал түсэб табинхай юм. Энэ түсэбэй ёһоор, агитбригада до... ...соо нэгэ дахин колхозой таряа тарилгын агрегадуудта, ...ряалгын звенонуудта, полевой стануудта — эгээл харюусал... ...тэтэ ажаллажа байдаг хүнүүдтэ ошоно бшуу.

... үбһэ тэжээл бэлдэлгэтэй зэргэсүүлэн, ...хуряалгын халуун хаһа хүрэжэ ерэбэ. Кол... ...партийна организаци, коммунистнууд ороохо та... ...богони болзор соо хуряахын тула бүхы бэлэдхэлэй юумэн ...гү гэһэн асуудал хаража үзөө, зүбшэн хэлсээ. Таряа хуряал... ...колхознигуудые хангаха комплексно агитбригада эмхидхэн ...гэжэ шиидээ һэмди. Тус бригадада лекторнүүд, агитатор... ...шэд, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд, уран һайха... ...деятельностиин коллектив оролсоно. Лектор гү, али аги... ...колхоз, аймаг, республика, орон доторхи һонинуудые механи... ...нүүдтэ хөөрэхэ, харин эмнэгшэд таряа хуряалгада ябагшадай ...ундүрые шалгаха, тиихэдэ худалдаа наймаанай хүдэлмэри... ...эдэ хоолой зүйлнүүдые, промышленна эд бараа механиза... ...малшадта худалдадаг. Тэрэнэй һүүлээр «Дайшалхы хуу... ...гү, али «Сахилгаан» гэжэ ханын газетэ гаргагдажа, дека... ...соо шалгарһан хүнүүдэй нэрэнүүд, туйлаһан амжалтань ...бэшэгдэдэг. Ажалһаа хулжажа, зайгуултагшад, ажалай жу... ...шалтадые шогложо зураглан харуулха өөрын уран зураа... ...тус бригадада бии. Иимэ бригада тусхай маршрудаар недэ... ...ябажа, колхознигуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри эм... ...Үнэн дээрээ агитатор бүхэн бригада, звено, отара, гүүртэ ...агрегат бүхэндэ үзэл сурталай хүдэлмэри ябуулхаар даа... ...хай. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар, библиотекарь... ...елой хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хүдэлмэридэ хүбаадана. ...дунда һургуулиин багшанар М. Ф. Михалева, Р. М. Ма... ...колхозой бухгалтер М. И. Владимирова, библиотекарь Г. А. ..., колхозой комсомолой комитедэй секретарь Ф. С. Тихонов ...бусад энэ бригадын залуурш ад болонхой.

...21 хүнһөө бүридэһэн партийна бүлэг бии болгогдоо. Тэрэ... ...арадай хиналтын бүлэгүүд ба постнуудай гэшүүдтэй ...таряа хуряалгын шанар шалгаха гэһэн даабариия һайнаар ...байдаг. Тэрэшэлэн бригаданууд хоорондоо өөр өөрынгөө ...шалгалсаха уялгатай болоо.

...колхозой партком ниитэ-политическэ хүдэлмэриие нарин нягта ...абанхай. Колхозой агитаторнууд һарын туршада хоёр да... ...хөөрэлдэдэг, элдэб асуудал зүбшэлсэдэг болонхой. ...бригадирнууд хирэ хирэ болоод парткомдо тоосожо, ажал ..., социалис мүрысөөнэй, ойлгууламжын хүдэлмэриин яба... ...мэдээсэдэг юм.

...зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ...гэшэ эгээл шухала хэрэг гэжэ тоолонобди. Энэ талаар за... ...амжалта туйланхайбди. Зүгөөр хэхэ ажалнай үшөөл ехэ. ...һайн ойлгонхойбди.

...колхозой ажалшад, нэн түрүүн коммунистнууд, юһэдэхи та... ...түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын тула хүсэ шадалаа ...гүй ажаллахаар зэһэнхэй.

Т. ХОМЯКОВ,
Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай «Искра» колхозой парткомой секретарь.

Таряа хуряалгаяа тэжээл бэлдэлгэтэй зэргэ ябуулха

Фоторепортаж

КОМБАЙНАЙ ХҮНХИНӨӨН ТАҺАЛДАНАГҮЙ

— Таряа хуряалгаяа энэ һарын 15-һаа эхилээ һэмди. Мүнөө комбайнернууднай эдеэшэһэн шэниисэеэ түүбэрилэн сабшажа, баалнууд болгон унагаажа байнхай. Тиихэдэ горох хуряалгые бүришье эртүүр захалаа бэлэйбди. Иигээд лэ таряанайнгаа жэгдэ эдеэшэхэдэ сэхэ хадажа эхилхэл болохо юм бэшэ гү? Тэрэгүйдэ үрдихэгүймнай дүтэ,— гээд, колхозой түрүүлэгшэ В. Буянов столойнгоо һугалга соохоо саарһа дансануудаа гаргажа, механизатор, таряашадайнгаа абаһан социалис мүрысөөнэй гуримуудтай танилсуулаа һэн.

Байгша ондо «Искра» колхозой таряашад гүрэндэ 18.800 центнер ороохо худалдахаар хараална. Тиин энэ зорилгоёо хаһа сагтань бэелүүлхын тула ажахын механизаторнууд эдэ нарата үдэрнүүдтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байнхай. Тиихэдээ энэ таряа хуряалгаяа сентябриин 25-да дүүргэхэ түсэбтэй юм.

Бидэнэй һууһан хүнгэн автомашина захагүй ногоорон нэмжыһэн Хүйтэнэй таряалангай дундуур зурыһан хобоотонги харгыгаар урагшаал шуумайна. Уданшьегүй тэбхын шарлаһан шэниисын полидо, адар томо комбайнуудай хүндөөр уухилан, аалихан дабшахань элихэнээр харагдажа захалба.

— Таряа хуряалгада «харгы» гаргагшаднай эдэл даа. Эндэ дүрбэн агрегат хүдэлмэрилдэг. Мүнөө дээрээ комбайнернуудай нэгэ бүлэг болоод эдеэшэһэн таряалангаа түүбэрилэн сабшана. Эхилхэһээ хойшо 200 гаран гектарай шэниисэ баалнууд болгон унагаагаа. Һаядаа сэхэ хуряажа захалхабди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Буянов баяртайгаар мэдүүлээ бэлэй.

Ороохо таряанайнгаа жэгдэ эдеэшэхэдэ бүхыдөө 21 комбайн хүдэлгэгдэхэ юм. Мүнөө тэдэнь бултадаа заһабарилагдажа бэлэн болгогдонхой.

Таряа хуряалгаяа түргэн саг соо гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ, абаһан уялга, даабарияа жэншэдгүй бэелүүлхын тула тус ажахын механизаторнууд, таряашад горитойхон бэлэдхэл хэһэн юм. Тиин мүнөө энэ ажаллажа байгаа дүрбэн комбайнерай амарха автовагонууд яһала һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Гадна үдэрэйнгөө сайлалгые тэдэнэр поли дээрээ эмхидхэдэг гуримтай.

— Энэ тэрэ шалтаг барижа, таряа хуряалгаяа унжагайруулха гээшэ одоол «гэмтэ ябадалтай» адли бшуу. Хабарһаа хойшо хэһэн ажалаа хиидэ хосороохо сэдьхэл манда байхагүй. Энэ хаһадаа үдэр, һүниие илгангүй хүдэлмэрилхэл болонобди. Иимэ зорилго механизатор бүхэмнай урдаа табинхай. Бэшэ яашье аргагүй бшуу,— гэжэ, үнинэй комбайнер Кирилл Архипович Кожевников тон зүбөөр хэлэнэ.

Тиигэншьегүй яаха бэлэй. Саг гээшэмнай мүнөө үедэ алтанһаашье үнэтэй болошоод байна бшуу. Дурсагдагша колхозой механизаторнууд бүхыдөө 2300 гектарай ороохо таряа амяарлан хадаха юм. Мүн 500 шахуу гектарай горох энэ аргаар хуряагдаха түсэбтэй.

Мүнөө колхозой 2—3 отделениин таряалан соохорлон эдеэшэнхэй. Ажахынь агрономой мэдүүлһэнэй ёһоор, III отделенидэ 110 гектар сабшагдаад байна. Харин III отделенидэнь 90 гектар шэниисэ баалнууд болгогдон унагаагдажа, таряа хуряалгань түлэг дундаа ябана.

— Түсэбтэ табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлдэ бидэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 16 центнер ороохо хуряажа абаха уялгатайбди. Энэмнай яһала дүүргэгдэхээр. Харагты даа яаһан бүдүүн хоолостой гээшэб,—гэн, комбайнер Калистрат Иванович Трифонов нэгэ хоолос таһалан абажа, альган соогоо нидхэрнэ.

Үнэхөөрөөшье, сагай уларилай хэды тогтууригүй байбашье, тус колхозой таряалан яһала һайнаар, үндэрөөр ургаа. Энэньшье гайхалгүй. Юуб гэхэдэ, байгша оной хабар дурсагдагша ажахын механизаторнууд таряалангай газарта минеральна үтэгжүүлгэ ехээр оруулжа, тарилгаяа богони болзорто, агротехническэ заабаринуудыень хазагайруулангүй үнгэргэһэн юм.

Хүйтэнэй таряалан дээрэ дүрбэн комбайн хүдэлнэ. Тэдэниие үнинэй нилээд лүй дүршэлтэй болоһон механизаторнууд Георгий Семенович Тютрин, Кирилл Архипович Кожевников, Калистрат Иванович Трифонов, Устин Степанович Чебунин гэгшэд жолоододог юм. Эдэ нүхэднай түрүүшынгээ үдэрһөө хойшо халаанайнгаа даабари жэншэдгүй дүүргэнэ.

— Колхоздомнай даалгагдаһан газараа өөрынгөө табан хурган мэтэ мэдэхэ, газартайгаа бүхы сэдьхэлээрээ холбоотой гэхэ гү, али газарай амисхал ойлгохо бэлигтэй, сагые ахижа бэлэдхэл хэхэ шадалтай шадамар бэрхэ механизаторнууд яһала олон. Тэдэнэрнайл газараа зүбөөр ашаглажа, ороохо таряанай баян ургаса хуряажа абана гээшэ. Иимэ таряашадай нэгэ бүлэ мэтэ эбтэйгээр ажаллажа байһанда хэнэйшье баясахаар ааб даа,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ В. Буянов тараха дээрэмнай мэдүүлээ бэлэй.

В. ЖИГЖИТОВ.

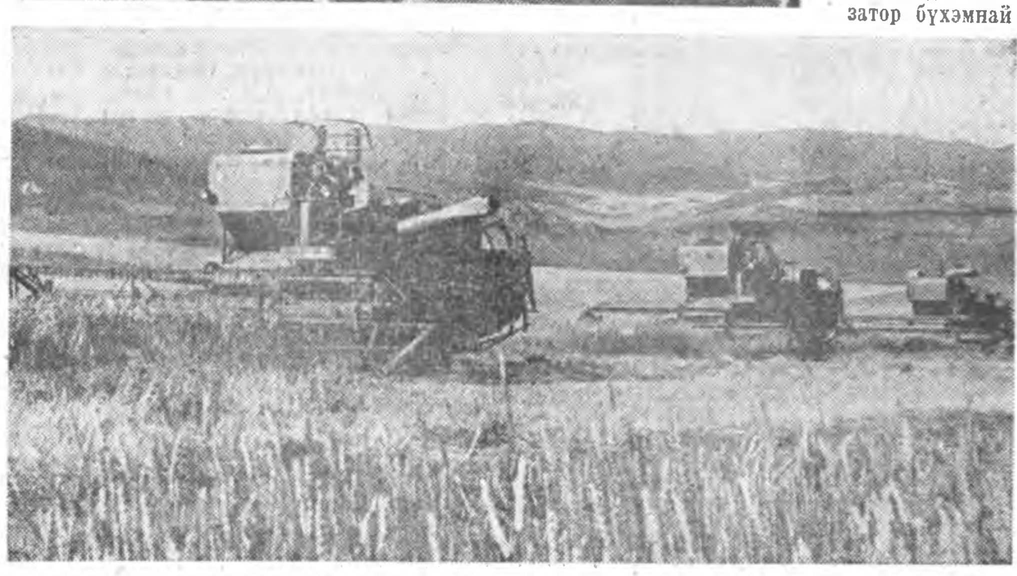

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Комбайнер Г. С. Тютрин штурвальщик комсомолец Иван Борисовтай хамта ажалдаа. 2. Шаргал шэниисын поли дээрэ. 3. Үнинэй комбайанернууд (зүүн гарһаа) К. А. Кожевников, К. И. Трифонов.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.
Улаан-Үдын аймаг.

СИЛОС ДАРАЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Үдхэн нарһан тужаар бүрхөөһэн Хошуун үндэрэй Ара. Энэ хадаһаа эхиеэ абажа, хойшоо годирон урдаһан горхоной эрьедэ Туранай совхозой һаалиин фермэ оршодог юм. Тэндэ хүн зоной шанга шангаар дуугаралдаха, энеэлдэхэ, машина, тракторай хүнхинэхэ, таршаганаха абяан үглөөнһөө үдэшын боро хараан болотор дуулдажал байна. Эндэ коммунист Саян Базаровай хүтэлбэри доро Хужарай отделениин залуушуулай звено үбһэ тэжээл бэлэдхэхынгээ хажуугаар силос даралгын хүдэлмэри нэгэ зэргэ ябуулжа байна бшуу.

Эдэнэр фермынгээ газаахи 750-яад тонно багтамжатай силосэй 2 ехэ траншейн нэгыень дүүргээд, мүнөө нүгөөдэ соонь хэжэ эхилэнхэй. Силосэй ногоо тээһэн ашаана 12 машина эндэһээ холохоно бэшэ Хойто-Горхоной полиһоо таһалгаряагүйгөөр һүндэлжэ, тооһо бушхуулна.

Обёос — гороохоор таригдаһан полиин ургаса ехэ һайн. Гектар бүриһөөнь 200 центнер ногоон намаа набша суглуулагдана.

Комбайнер Очир Маланов, Карл Митанов гэгшэд «КС-2,6» түхэлэй комбайнуудаа шадамар бэрхээр жолоодожо, машинануудые таһалгаряагүйгөөр хангана. Оройдоол 10 минутын туршa соо машина дүүрээд лэ ошохо юм.

Комбайнда хэршэгдэһэн ногоон тэжээлые аса бариһан комсомолшууд Света Маланова, Сэсэг Хохноева гэгшэд тухагүй тараан ябана. Харин хоёрдохи комбайнай хойноһоо дахалдажа ябаһан машинын армаг соо Татауровай СПТУ-һаа практика гарахаар ерэһэн Галина Доржиева, Алла Зверева гэгшэдэй баһал сүлөөгүй хүдэлжэ ябахань харагдана.

Силосэй траншейдэ хүрэжэ ерэһэн машинануудай ашаае тракторист Андрей Хартаев «МТЗ-50» түхэлэй тракторай туһаар шууд түргэн буулгана. Хажуудань Виктор Ринчинов туһалааша.

Жолоошод үдэрэй туршада 15—17 эрьесэ хэжэ үрдинэ. Шагдар Халхаев, Валерий Максаров, С-Доржо Зарбаев гэгшэд силос даралгын эхилхэһээ хойшо нэгэшье үдэр һаатангүйгөөр хүдэлжэ ябанад.

— Могой-Горхоной энэ фермэ шадар мүн лэ үбһэ хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Эндэхи 300 гектар сабшалан дээрэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү һайнаар ногоон ургаһан байна. Мүнөө жэл 18 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха гүйсэд арга боломжотойбди, — гээд звеное даагша хөөрэнэ. Тус звеногой 100 гектар талмай дээрэһээ 2000 центнер үбһэн мүнөө хуряагдаад байна.

Үбһэ хуряалга дээрэ 20 хүн хүдэлнэ. Булта шахуу залуушуул. Эдэнэй мэдэлдэ тракторай 2 косилка, 2 тармуур, үбһэ һүрилдэг оньһон түхеэрэлгэ бии. Илангаяа һүүлэй үдэрнүүдтэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри шууд ябажа эхилбэ. Звенодо һаяхан «КНУ-11» түхэлэй волокуша нэмэжэ үгтэбэ.

Үдэрэй туршада тус звено 130—150 центнер үбһэ бэлэдхэнэ.

— Ногооной ургаса үнгэрһэн жэлэйхиһээ жэшээгүй һайн. Саг соонь һайн шанартайгаар хуряажа абаха гээшэ тон шухала. Тиимэһээ оролдолго, үшөө дахин оролдолго хэрэгтэй, — гээд фермые даагша Саян Базаров хөөрэнэ.

Оньһон техникэ байлгангүй, шадамар бэрхээр хүдэлгэжэ, наратай үдэрнүүдые гүйсэд хэрэглэжэ, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө Могой-Горхоной фермын малшад эршэтэйгээр ажаллана.

Ш. БАИМИНОВ.
Түнхэнэй аймаг.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. А. ТАРАБУКИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...даа наймаанай эмхи ...нүүдтэ олон жэл соо ...һайнаар хүдэлһэнэйнь ...үн түрэһөөр 50 наһатай ...тайнь дашарамдуулан.

Хориин ОРС-ын начальник Валерий Антипович Тарабукиниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо **А. СЫРЕНОВ.**

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **К. МАСЛОВ.**

...Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...оной августын 24.

ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХЫН ТУЛАДА

...дэ элитэ ехэ проектнүү... ...проектнүүдээр бодхогдо... ...нуудай түлөө СССР-эй ...дэй Соведэй шангуу... ...комисси хадаа СССР-... ...нүүдэй Соведэй 1972 ...үдые олгохын тулада ...һан хүдэлмэриие аба... СССР-эй Госстрой, Нау... ...хникын талаар СССР-эй ...нүүдэй Соведэй гүрэнэй ..., ВЦСПС мэдээсэнэ.

...мэри 1972 оной январиин ...жа эхилхэ.

... ехэ проектнүүд, тэдэ проектнүүдээр предприятинуудые (бүлэг предприятнуудые), байшангууд болон түхеэрэлгэнүүдые бодхолго, городууд болон бусад һуурин газарнуудые түсэблэн бариха проектнүүд шан олгохын тулада зууршалагдаха байна. Эдэ проектнүүд ба барилганууд олониитын дунда үргэнөөр мэдэрэгдэһэн, мүнөөнэй наука ба техникын туйлалтануудта тааруу, ажал ба үйлэдбэриие үрэ ехэтэйгээр эмхидхэлгые хангажа шадахаар байха ёһотой.

Ленинскэ ба гүрэнэй шагналнуудта зууршалагдаһан хүдэлмэри СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурсагдаһан шагналнуудта нэгэн доро зууршалагдаха ёһогүй.

Хүдэлмэриие зууршалгатай холбоотой асуудалнуудаар эгээн лэ элитэ ехэ проектнүүдэй, тэдэ проектнүүдээр барилгануудые бодхолгын түлөө СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шангуудые олгохо комиссида хандаха хэрэгтэй. Адресынь: Москва, К-9, Марксын проспект 12, СССР-эй Госстрой, телефонууд: 292-62-49, 292-61-10.

...СССР-эй ЮСТИЦИИН МИНИСТЕРСТВЫН КОЛЛЕГИИН ЗАСЕДАНИ

...эй Юстициин министер... ...коллегиин үргэн заседани ...республиканууда юсти... ...министрнүүдэй, Верховно ... түрүүлэгшэнэрэй ха... ...тайгаар энэ оной авгу... ...—20-до болоо.

...лис хуули ёһо саашадань ...хэ, гэм хэлгые уридша... ...лха, арадай ажахыда ... талаар хүдэлмэри ...лха, хуули ёһоной та... ... зониие хүмүүжүүлгэ ... талаар КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр табигдаһан асуудалнуудые коллеги зүбшэн хэлсээ.

Шүүхэ таһалха, сүүдүүдэй хүмүүжүүлгын удха шанарые һайжаруулха, тиихэдээ социалис хуули ёһо наринаар сахиха хэрэгүүд болон гомдолнуудые хамагай түрүүндэ сүүдүүдэй гол шата бологшо районно (городской) арадай сүүдүүдтэ түргэнөөр хаража үзэхэ талаар хүдэлмэриин хэмжээе али болохоор дээшэлүүлхэ шухала байһанда юстициин органууд ба сүүдүүдэй анхаралые коллеги хандуулаа. Сүүдэй органууд ба юстициин бусад эмхи зургаанууд хүн зониие хуули ёһоной талаар хүмүүжүүлгые шангадхаха, социалис хуули ёһо бэхижүүлхэ, гэм хэлгын шалтагаанууд болон эрхэ байдалые зайсуулха талаар хэмжээ ябуулгануудай үрые дээшэлүүлхэ зорилгоор ниитын ба гүрэнэй организацинуудтай ажалшадай коллективүүдтэй холбоо барисаагаа хододоо үргэдхэхэ зэргэтэй. (ТАСС).

ЭБ НЭГЭТЭН ИЛАДАГ

Хяагтын аймагай «Родина» колхоз юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн социалис мүрысөөнэй эхи табижа, республика дотороо эгээн түрүүлэн эдэбхи үүсхэл гаргаһан байна. Мүнөө үбһэ хуряалгын халуун хаһа эндэ түлэг дундаа ябажа байнхай. Ниитын малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын тулада бүхы колхознигууд аһан шадалаараа оролдон ажаллана. 500—550 хүн үбһэ хуряалгада үдэр бүри хабаадалсажа, 1800—2200 центнер эрхим шанартай үбһэ бэлэдхэнэ.

Отделени, звено, үбһэшэн бүхэнэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Колхозой бүхы дүрбэн отделенидэ үбһэшэдэй 22 звено эмхидхэгдээ һэн. Шазагайн болон Ивановкын отделенинүүдэй үбһэшэд колхоз соогоо эгээн түрүүлэн үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээ. Шазагайн отделенидэ 7000 центнер, Ивановкын отделенидэ 1200 центнер үбһэн бэлэдхэгдээ. Тиихэдэ Тамурай отделениин колхознигууд үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэри дүүргүүтэй байна.

С. О. Полонов, В. А. Спиридонов, М. П. Веревкин гэгшэдэй даадаг звенонууд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ, бусадай дундаһаа шалгараа.

Тус колхоздо 2500 центнер сенаж бэлэдхэгдээд байна. Мүнөө эндэ силос даралга түлэг дундаа ябажа байнхай.

К. ХАЛТАНОВ.

Республикын колхоз, совхозуудта ороохо таряа, кукуруза хуряалгын ба намарай паар хахалалгын ябаса

ТУХАЙ 1971 ОНОЙ АВГУСТЫН 23-най МЭДЭЭН

Аймагууд	Ороохо таряан: сабшагдаһаниинь (га)	Ороохо таряан: бухыдөө сохигдоһониинь (га)	Ороохо таряан: Хуряагдаһан ороохон (цент.)	Кукуруза хуряалга (га)	Паар хахалалга (га)
Баргажанай	825	423	2346	1013	—
Баунтын	—	—	—	—	—
Бэшүүрэй	1340	145	1307	1275	63
Зэдын	424	—	—	825	—
Яруунын	200	—	—	—	—
Загарайн	827	88	1204	1356	36
Захааминай	—	—	—	—	328
Кабанскын	516	132	1442	—	1366
Хэжэнгын	960	—	—	190	—
Хурамхаанай	618	—	—	1304	—
Хяагтын	—	—	—	—	—
Мухар-Шэбэрэй	316	98	860	1395	50
Прибайкалиин	637	105	1155	332	—
Сэлэнгын	1920	97	1268	99	—
Түнхэнэй	—	—		385	105[illegible]
Улаан-Үдын	5010	1115	12364	2416	649
Хорниин	—	—	—	—	—
Республика дотор	13593	2208	21946	10552	3551

Партийна ажабайдал

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ ДЭЙ ҺУРАЛСАЛ

Бэшүүрэй аймагай колхоз, совхозуудай парткомуудай секретарьнар, совхозуудай рабочкомуудай түрүүлэгшэнэр Калининай нэрэмжэтэ колхоздо үнгэргэгдэхөөр зарлагдаһан ээлжээтэ семинартаа суглараба.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшынь жэлэй баян ургаса хуряалгын үедэ партийно-эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха асуудалда энэ семинар зорюулагдаба. Нэн түрүүлэн Калининай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь В. Д. Амбуев шэнэ ургаса хуряалгын, тарья гүрэндэ тушаалгын үедэ ажалшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха зорилгоор парткомой хараалһан хэмжээ ябуулганууд тухай айлшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Удаань «Дружба» колхозой парткомой секретарь В. Г. Стрекаловский таряашад болон механизаторнуудай дунда социалис мүрысөө яажа эмхидхэхэ байһан тушаагаа тогтоо. Тиихэ зуураа, шэнээр зохёогдоһон механизаторнуудай социалис мүрысөөнэй гурим тухай хөөрэбэ.

Таряа хуряалгын үедэ коммунистнуудай хүсые бригада, агрегадуудта зүбөөр хубаарилан табижа, саг зуурын партийна, партийно-комсомольско бүлэгүүдые байгуулха, шажан шүтэлгэдэ, хуушанай элдэб гээгдэнги хархис үлэгдэлнүүдтэ эсэргүү пропагандэ улам дэлгэрүүлхэ асуудалнууд хэлсэгдээ.

Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ И. И. Паньков Шэтын областиин колхозууд болон совхозуудай ажалшадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүй дуршэл, онол арганууд тухай анхарал татамаар хэлээ. Тэрэ дүй дуршэл болон онол арганудые өөһэдынгөө ажахынуудта болохо соонь нэбтэрүүлбэл, аша үрөөр ехэ байха зэргэтэй гэжэ тэрэ дурадхаба.

Семинар дээрэ «Победа» колхозой парткомой секретарь А. Я. Кузнецов, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь А. П. Павлов, КПСС-эй райкомой секретарь И. П. Ефимов гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Семинарай эсэстэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой полевой стан ошожо, тэндэ харуулан ойлгуулха агитаци, ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха түсэб, социалис мүрысөөнэй гурим, элдэб самбарнууд ямар зэргээр түхеэрэгдэһыень, станай бусад уран шэмэглэлыень семинарта хабаадагшад һонирхон хараба.

И. ИСТОМИН,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

ДҮҮРГЭЛТЭ ХЭР БЭ?

Урда болоһон тоосоото һунгалтын партийна суглаан дээрэ Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал шэлэй заводой партийна организациин коммунистнууд партбюрогой, дирекциин, профсоюзай завкомой ажал ябуулга тушаа шүүмжэлхы олон ажаглалта хэһэн, саашадаа хүдэлмэеэ яажа һайжаруулха тушаа һанамжа болон дурадхалнуудые оруулһан юм.

Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалта, оруулһан һанамжа ба дурадхалнуудые бэелүүлхэ зорилгоор заводой партбюро тусхай хэмжээ ябуулгануудые табиһан байна. Теэд тэдэнээ хэр зэргэ дүүргэлтэ болгожо байһыень КПСС-эй Советскэ райкомой зүгһөө һая шалгалта хэгдээ. Шалгалтын дүн партиин райкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар партбюрогой секретарь нүхэр Петров тоосоо хэһэн байна. Партиин райкомой бюрогой заседанида мүн заводой директор нүхэр Болотов, профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ нүхэр Попков уригдаһан байна.

Энэ асуудал зүбшэн хэлсээд байхадаа, шэлэй заводой партийна организаци хадаа тоосоото һунгалтын партийна суглаан дээрэ коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые, оруулһан һанамжа, дурадхалнуудые хүсэндэнь хүргэхын тула гоританой хүдэлмэри бүтээгээ гэжэ бюро тэмдэглээ. Заводой коллектив һайн хүдэлмэриингөө түлөө КПСС-эй райкомой, райгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн зэргэтэй. Заводой поселогой хүн зониие худалдаа наймаагаар, уһаар хангаха хэрэг һайжаруулжа шадаа, поселогоо ногооруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Гэхэ зуура үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Нэн түрүүндэ коллективэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Ажалда оролго, тэрэнһээ гаража ошолго олон байһан зандаа. Эдэ бүгэдые дары усадхахыень партбюрое уялгалһан тогтоол партиин райкомой бюро баталан абаа.

Т. ШАНГАЕВ,
КПСС-эй райкомой инструктор.

ДҮН ХАРАГДАА, ЗОРИЛГО ТОДОРХОЙЛОГДОО

Улаан-Үдын Октябрьска районой промышленна предприятинууд түсэбтэ табан жэлэй нэгэдэхи жэлэйнь түрүүшын хахадые лһала амжалтатайгаар дүүргэбэ. Промышленна үйлэдбэриин продукци бүтээжэ дам худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, бүтээһэн продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха талаар абаһан социалис уялгала үлүүлэн дүүргэһэн байна. Илангаяа Улаан-Үдын нарин сэмбын, нооһо угаадаг фабрикануудай, хотын һүнэй комбинадай, электро-заһабарилгын заводой коллективүүдэй амжалта бүришье һаа һайн. Районой автотранспортна предприятинууд үнгэрһэн зургаа һарын туршада мүн лэ магтуулмаар хүдэлжэ гараа.

Байгша оной түрүүшын хахадта бэелүүлхээр абаһан районой социалис уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүд ба шэнэ табан жэлэй түрүүшынь жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бэелүүлхэ зорилгонууд тухай районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Чукаевай хэһэн элидхэл соо иимэ үгэнүүд тэмдэглэгдээ.

Гэхэтэй хамта, элидхэлшэ, мүн элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан нүхэд районой зарим предприятинууд, бүхэли һалбаринууд социалис уялгануудаа хангалтагүйгөөр дүүргэнэ гэжэ шүүмжэлһэн байна. Тэдэнэй тоодо хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын зарим предприятинууд, барилга-хабсаралгын хэдэн управленинүүд, трамвайн управлени болон бусад оролсоно.

Суглаанда хабаадагшад юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлхээр абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхэ зорилгоор бодото хэмжээнүүдые абахыень ажахын хүтэлбэрилэгшэдые, партийна организацинуудые уялгалһан дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа. Социалис мүрысөө коллектив бүхэндэ улам дэлгэрүүлжэ, бүри һайн амжалта туйлахыень районойнгоо ажалшадта хандаа.

Манай корр.

Шадал соогоо шармайгшад

Республикымнай ажахынууд «Сагаан алтаяа» гүрэндэ һаял тушаажа дүүргээд байнхай. Ажахынуудай энэ баялиг Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикада сэхэ эльгээгдэнэ. Сибириин, Алас-Дурна зүгэй область ба хизаарнуудһаа нооһон тус фабрикада асарагдажал байна. Иигэжэ фабрикын үйлэдбэри халуун хаһадаа ороод байна гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Нооһо угаадаг фабрикын үүдээр оромсоорнай, «Жэлэйнгээ түсэбые декабриин 18-да дүүргэе!» гэһэн урья бүгэдын анхарал татана. Ушар юуб гэхэдэ, фабрикын коллектив КПСС-эй XXIV съездын һүүлээр Иваново хотын бүд нэхэгшэдэй гаргаһан һайхан үүсхэлые бүрин дэмжэжэ, табан жэлэйнгээ түсэбые 4,5 жэл соо дүүргэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ.

Жэлэй туршада 1200 тонно нооһо түсэбһөө гадуур угаажа тушааха гэһэн уялга абанхай, мүн тиихэдэ үндэр культуратай предприяти болохын түлөө хүдэлөөн фабрика дотор дэлгэрээ.

Мүнөө нооһо угаадаг фабрикын коллектив эршэ зоригтойгоор ажаллажа, урдаа табиһан зорилгоё бэелүүлхын тула оролдоно. Энээниие тоонуудаар харуулхада болохо. Байгша оной долоо һарын туршада фабрикын коллектив 987 тонно нооһо угаажа, түсэбөө холо үлүүлбэ.

...Нооһо сортлодог цех фабрика дотороо социалис мүрысөөндэ ходо шахуу түрүү һуури эзэлдэг юм. Цехэй 40 гаран бригада соонһоо Анна Кудинова, Анна Емельянова, Мария Павлова, Ольга Чекан, Александра Бильдакова, Варвара Суздальцева болон бусадай хүтэлбэрилдэг бригаданууд үдэр бүриингөө даабариие 120—125 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Коммунистка Кудинова Анна Савельевнагай хүтэлбэрилдэг бригада тухай эндэ хөөрэхэдэ болохо. Съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ шалгарһанайнгаа түлөө тус бригада КПСС-эй XXIV съездын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн, коммунис ажалай бригада гэһэн алдар солотой юм. Мария Громова, Люба Эйсмонт, Валя Радикальцева, Зина Зайганова, Вера Алексеева, Ольга Медведева—бултадаа шадамар бэрхэ басагад даа. Кудинова өөрөө «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар һаяхан шагнагданхай.

— Энээнһээ урид нооһо сортлохо ажал бүтээсэ багатай агша һэн. Юундэб гэхэдэ, хүдэлмэришэн бүхэн хэһэг нооһые ами амяраа сортлодог байгаа. Харин үнгэрэгшэ жэлһээ хойшо бүхы бригадаараа сортлодог болообди. Ажалаймнай бүтээсэ нилээд дээшэлээ. Манай бригад... жэлэйнгээ түсэбые дек... болотор дүүргэхэ уялга... —гэжэ Анна Савелье... нэ. Тэдэнэрэй хэлэһэн ... рэхэнь найдамтай: 7 һа... шада Кудиновагай бри... 101 тонно нооһо түсэбһ... сортлонхой.

Иимэрхүү бригадануу... рикада олон. Тэдэнэр ... уялгаяа сүм дүүргэжэ, ... бан жэлэй түсэб болзор... дүүргэхын түлөө шад... лэн ажаллана.

С. ОЧ...
манай ...

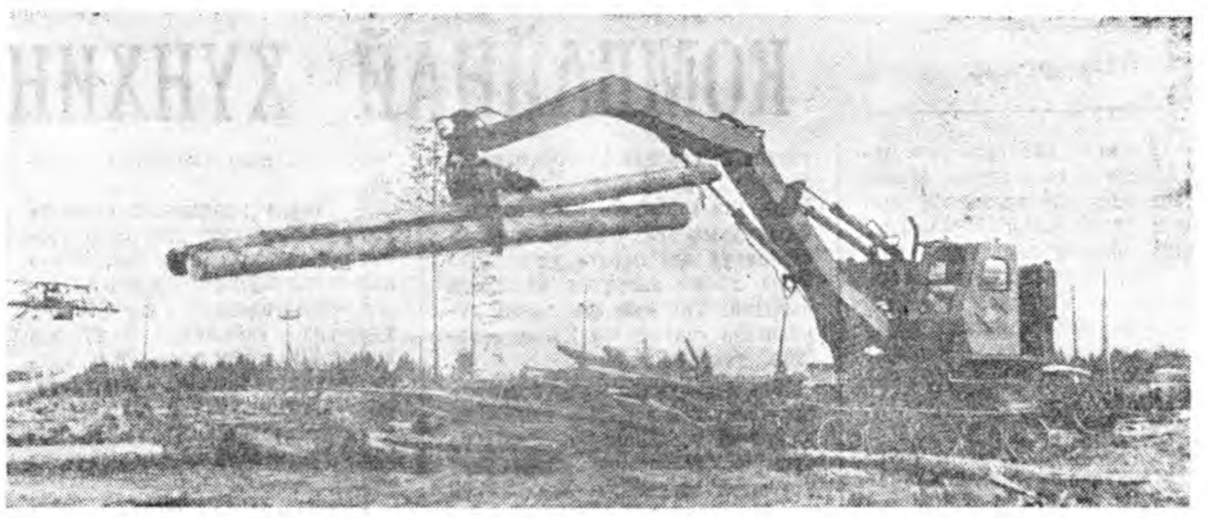

МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛБЭ

Байгша оной хоёрдохи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахада, Хүртэйн леспромхозой Петр Сетовэй мастерска участок Хэжэнгынгээ аймаг дотор нэгэдэхи һуури эзэлжэ, аймагай дамжуулгын Улаан туг абаа, мүн Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ. Энэл мастерска участогта ородог Иван Гуркинай бага комплексно бригада һайнаар хүдэлдэг юм. Тус бригадын хүдэлмэришэд — тракторист-модо унагаагша Владимир Дианов, модо ашадаг П-19 түхеэрэлгын операторнууд Михаил Сараев, Павел Мочелов гэгшэд эрхим ажалаараа шалгарна. Зураг дээрэ: Иван Гуркинай бага комплексно бригада (баруун гарһаа хоёрдохинь бригадир) бултадаа байна.

Наймадахи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө орден хайрада хүртэһэн машинын жолоошод Василий Батурин, Цырен Хабуев, 2-дохи классай жолоошод Владимир Семенцов, Ермил Иванов, Алексей Гарифулин болон бусад эрхим ажалаараа шалгарна. Зураг дээрэ: модо шэрэдэг «Урал-377» машинын жолоошон, социалис мүрысөөнэй отличник Владимир Семенцов.

Доодо складта үдэр бүри 400—800 кубометр модон асарагдана. Леспромхозой хүдэлмэриин нэгэ шата эндэ дүүрэнэ. ККУ-7,5 гэжэ түхеэрэлгын крановщик Юрий Солодов халаанайнгаа даабариие 105 процент дүүргэнэ. Модоной гэшүүһэ сэбэрлэлгэ дээрэ Михаил Антонов мүн лэ һайнаар хүдэлнэ. Зураг дээрэ: «КМ-2Л» гэдэг трактор модо сортлон илгажа байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЯНГАН ГРАММААР

Үхэр малаа 7 мянга хүрэтэр үдхэжэ, гүрэндөө жэл бүри 4-5 мянган центнер тарган мяха худалдадаг Санагын совхозой малшад эдэ үдэрнүүдтэ тамирыень хүсэлдүүлхын тула эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Холын бэлшээринүүдтэ—Ута-Нюрганда, Сагаан-Бэлшэртэ, Бүтүү-Зэдэдэ, Зэдын эхинэй бусад гол, жалгануудта зуһажа байһан үхэршэд урдаа табиһан зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргэнэ. «Зунай бэлшээриин үедэ мал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 1000 граммаар, тугал бүхэнэйхиие — 800 граммаар нэмээхэ» гэһэн урья доро мүрысөөн дэлгэрээ.

Сагаан-Бэлшэр гэжэ холын бэлшээридэ зуһажа байһан Бадма-Ханда Хадаевагай гүүртын хашараг, гунжанууд илангаяа һайнаар таргалан мяхажажа, сүүдхэдэ шэгнүүрээ дунда зэргээр килограммһаа үлүүгээр нэмээнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Хадаева гүрэндэ худалдагдахa залуу сарнуудые харууһалхадаа, шэгнүүрыень сүүдхын килограммаар нэмээһэн. Мүн эндэ зуһажа байһан Бадмажап Лубсанов ажалдаа һайн амжалта туйлана. Малайнь түлжэсэ, таргалса хүрэшынхиһоонь дутуугүй. Ходо бороо хура орожо, хиибараалхажа, бэрхэшээлтэй хүндэ сагуудай болоожо байгаашье һаань, совхозой малшад абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдоно.

— Мүнөө зундаа мүртэй халуун болоогүй, һоно, боргооһон хөмор, хаанашье бэлшээриин ногоон һайн, мал аргагүй һайнаар таргалжа байна,—гэжэ совхозой ахалагша ветеринарна врач Гончик Аюров хөөрэнэ.

Совхозой бусад мяханай гүүртэнүүдэй малшад тугал, буруунуудаа, һаагдангүй тугалаа хүхүүлээд ябадаг үнеэдээ һайса таргалуулжа, түлжүүлжэ абахын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байна. Ута-Нюрган гэжэ газарта мяханда үүсэлгэдэхэ малай хэдэн гүүртэнүүд зуһадаг. Жэшээлхэдэ, Дэмбэрэл Лубсановагай гүүртэдэ 128 үнеэнһээ 100 гаран тугал абтаад, томо болгожо байна.

— Эхэеэ хүхөөд, тунга ногоондо бэлшэжэ байһан тугалнууд түргэнөөр томо болоно,—гэжэ нүхэр Лубсанова хөөрэнэ.

Зунай бэлшээриин һүүлээр эхэһээнь һалгаахадаа, 8-9 һаратай тугалнуудаа 170—200 килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха зорилго эндэхид урдаа табина.

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозойхидой уряагаар сүүдхэдэ үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 1000 граммаар нэмээхэ гэһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Захааминай аймагай Санагын совхозой малшад улам шударгыгаар ажаллажа байна.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэдэ—гол анхарал

ПРЕДПРИЯТИ БҮ... АРГА БОЛОМЖОТ...

«Табан жэлэй гол зорилго юуб гэхэдэ, социалис ... хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй үндэһөөр, тэрэнэй ... дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ туйлаһ... лай бүтээсын ургалтые түргэдхэһэнэй үндэһөөр арад... ян дэлгэр, болбосон байдалай хэм хэмжээе ехээр ... ябадал хангаха болонобди» гэжэ партиин XXIV съ... рективэнүүд дотор хэлэгдэнэ.

Коммунис парти, Совет правительство арад зоной ажабайдал һайжаруулха, тэдэнэй ажаһуудалай, культурна эрилтэ хангаха асуудалда саг үргэлжын анхарал хандуулаа, хандуулжашье байһаар. Совет арадай материальна ажаһуудал һайжаруулха, бүхы эрилтыень гүйсэдөөр хангаха эрхэ байдал байгуулха хэрэгтэ коммунис партиин бүхы ажал ябуулга зорюулагданхай. Совет арадтаа үнэн сэхэ алба хэхэһээ ондоо хүндэтэй хэрэг партидамнай үгы гээшэ. Тиимэһээ «Бүхы юумэн арад зоной аша туһада, хүн зоной байдал һуудал һайжаруулха хэрэгтэ зорюулха» гэһэн уряагаа партимнай бодото дээрэнь бэелүүлнэ.

Партиин XXIV съезд энэ уряагаа дахинаа соносхоо. Хүнгэн, эдеэ хоолой, арад зоной хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилдэг бусад промышленностиие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ тухай съезд дээрэ заагдаа. Мүн хүнүүдэй гэртээ хэрэглэхэ культурно-ажаһуудалай хэрэглэмжын зүйлнүүдые промышленностиин бусад һалбаринуудта, хүндэ, машина бүтээлгын, электротехническэ промышленностиин предприятинуудта бүтээн гаргаха тухай онсо тэмдэглэгдэһэн байна. Арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха гээшэ промышленна бүхы предприятинуудай хүндэтэ уялга гэжэ тоологдодог болоо.

«Забайкаллес» комбинат республикымнай томо предприятинуудай нэгэн юм. Модо бэлэдхэдэг, болбосоруулдаг, мебель бүтээдэг хэдэн предприятиие нэгэдүүлнэ. Эдэ предприятинууд гол продукци үйлэдбэрилхэһөө гадна, үргэн хэрэглэлэй зарим зүйлнүүдые бүтээхэ арга боломжотой, хүсэ шадалтай гээшэ. Комбинат партиин XXIV съездын шиидхэбэриие бэелүүлэн, арад зоной хэрэглэлэй эд бараа бүтээхэ хараа зам тодорхойлжо, тэрэнээ бэелүүлхэ түрүүшын алхам хэжэ эхилээ.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада республикымнай ой модоной, модо болбосоруулгын предприятинуудта хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргалгые хоёр дахин дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдаба. Иимэ арга боломжо бии гээшэ. Хараалһан зорилгоё бэелүүлхын тула үйлэдбэриин талмай, хүсэ шадал ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, шэнэ техникэ, түхеэрэлгээр үйлэдбэрее зэбсэгжүүлхэ, цехүүдые шэнэдхэн байгуулха хэрэгтэй. Зарим цехүүдые шэнээр бодхожо, тусхай шэглэлтэй болгохо шухала.

Энэ талаар табан жэлэй туршада юун хэгдэхэб?

Арад зоной хэрэглэлэй эд бараа урданьшье бүтээдэг байһан Буряадай модо болбосоруулгын, мебелиин комбинадта ехэ хубилалта болохо. Мүнөө үеын эрилтэ хангаха гоё һайхан, һайн шанартай мебель бүтээхэ зорилго комбинадай коллективэй урда табигдаа. Тиимэһээ эндэ шэнэ ехэ цех баригдажа эхилээ. Тэрэнь 1973 ондо ашаглалгада тушаагдаха ёһотой. Шэнэ цех жэлдээ 4 миллион 800 мянган түхэригэй эрхим һайн мебель бүтээхэ хүсэ шадалтай байха юм. Иимэ олон мебель хэхын тула цехэй үйлэдбэри оньһожоруулагдаха, шэнэ техникээр хангагдаха. Гадна мүнөө хүдэлжэ байгаа цехтэ мебелиие фанерээр хушаха автомат шахуу лини хабсарган табигдаха юм. Энэ лини бүри энэ жэлдэ хүдэлжэ эхилхэ ёһотой.

Совет арадай эрилтэ улам ургажа байнхай. Тэдэнэр харахада гоё зохид, хэрэглэхэдэ найдамтай һайн, таарамжатай мебель, эд бараа худалдан абаха хүсэлэнтэй. Буряадай модо болбосоруулгын, мебелиин комбинадай коллектив арад зоной энэ эрилтые хараадаа абажа, елэгэр гоё, лаагаар хушагдаһан мебель бүтээхэ бэлэдхэл хэжэ байна. 1971 онһоо эндэ эрхим зэргын гарнитур хэгдэжэ эхилхэнь. Шэнэ түхэлэй стулнууд, ондоо янзын мебель бүтээгдэхэ юм.

Энэ комбинадһаа гадна, модо болбосоруулгын ондоо предприятинууд мебель, арад зоной хэрэглэмжын ондоо зүйлнүүдые бүтээхээр бэлэдхэл хэжэ байна. Иимэ зүйлнүүдэй зариманиинь хэгдэдэг болоо. Сэлэнгын модоной баазада олон мебель хэгдэхээр хараалагдана. Мебелиин шанар һайжаруулхын тула полиэфирнэ лааг хэрэглэгдэхэ. Иимэ машина энэ жэлдэ баазада тодхогдохо юм.

Мебель, ондоо зүйлнүүдые һаадгүй һайнаар бүтээжэ байхын, тэдэнэй ассортимент улам олошоруулхын, шанарыень һайжаруулхын тула «Забайкаллес» комбинадай предприятинууд ямар на... шэглэлтэй болгогдохо юм... хэдэ, Сэлэнгын модоной ... са зөөлэн мебель — див... бүтээхэ. Буряадай мод... руулгын, мебелиин ком... нитурнуудые, стулнууд... но мебель хэхэ. Предпри... тусхай шэглэлтэй болго... риие 1973 он болотор ... хараалагдаба.

Комбинадай предпри... бельһээ гадна, ондоо ... бүтээхэ арга боло... продукци үйлэдбэрилхэ... хаядаһан, үлэгдэл урда... дэдэггүй, миин һаладаг ... дые комплексноор, хая... хэрэглэхэ зорилгын ... манай предприятинууд ... хубилгажа, шэнэ зүйл... бүтээдэг болоо. 1967 о... модоной үлэгдэл, хая... һаладаг гү, али түлеэн... рэглэгдэдэг һэн.

Мүнөө тэрээгээр пли... логическа зүйл гэхэ мэт... Гадна хэрэглэлэй олон ... нэрлэбэл, 22 ондо онд... юумэн бүтээгдэнэ гээшэ... эльгээхэ хайрсаг, табур... да үлгэгдэхэ шкаф, ... стул, ваннын таһалга со... решетко гэхэ мэтэ он... зүйл хэгдэдэг болоо. ... нүүд үйлэдбэриһөө гара... дэлһөө хэгдэнэ.

Манай предприяти... жэлэй түрүүшын жэлэй ... арад зоной хэрэглэлэй ... түхэригэй эд бараа бүт... даа наймаанай орган... тушаагаа. Тэрэнэй 212 ... хэригэйнь культурно-а... хэрэглэлэй зүйлнүүд юм.

Арад зоной ажаһуудал... лэй эд бараа үйлэдбэри... ятинуудта ехэ аша ту... продукци үйлэдбэрилхэ... модон, модоной зүйл... материал үлүү ехээр ... данагүй, харин үйлэдб... дэл, хаядаһан хэрэглэг... приятинууд иимэ зүйл... тээжэ, худалдаа найм... низацинуудта тушаа... олзо абана, нэмэлтэ ... лоно. 1971 оной ... хахадай туршада ... нүүдые худалдаһанай ... 340 мянган түхэригэй ... гуулаа. Тэрэнь арад ... лэлэй зүйлнүүдые бүт... бэри хүгжөөлгэдэ ... юм.

Предприятинууд ... зүйлнүүдые бүтээжэ, ... най зэргээр олзо доход... зүйлнүүдые наймаалһан... һан олзо доходой ... центнь предприятида ... шэ. Энэ мүнгэ зөөрин... центые үйлэдбэреэ үргэ... рэглэлэй зүйлнүүдые бүт... цех, участогуудые бари... зорюулагдаха байна. ... процентнь хүдэлмэри... нерно-техническэ хүдэ... дые, алба хаагшадые ... дэ хэрэглэгдэнэ.

Хэрэглэлэй зүйлнүү... дэг тусхай цехүүд О... лой комбинадта, Сэл... ной баазада баригдаа... приятинууд арад зо... олон зүйлнүүдые бүт... лэдбэреэ үргэдхэхэ ул... хэ тусхай фондтой бол... үүсхэл гарган ажалла... ришэдөө урмашуулха ... лоһон байна. Мүн ... дые бүтээжэ эхилһэн б... приятинууд тусхай ... хүүдые бариха юм.

Промышленностиин ... предприяти бүхэн үйл... арга боломжые хэрэ... зоной хэрэглэлэй зүйл... тээхэ уялгатай гэһэн ... биһан зорилгые бэелүү... зарим тэды алхам хэгд... га боломжо дүүрэн һа... лэгдэнэ, хэхээр бүхы ю... гэхын аргагүй. Мебел... зүйлнүүдэй шанар худ... шадай эрилтэ үшөө һ... ганагүй. Манай предпри... бүтээжэ боломоор зари... ондоо тээһээ асарагда... гаша хэгдэнэ.

Комбинадай коллек... боломжоёо хэрэглэжэ, ... хэрэглэлэй эд бараа ол... жэ, партиин XXIV съ... һан зорилго бэелүүлхэ ... эрмэлзэлтэй. Тиигэжэ а... хэрэглэлэй зүйлнүүдые ... даабаряа дүүргэжэ, ... эрилтэ хангаха хэрэгт... рээ оруулжа эхилээ.

Н. ДУБИН...
«Забайкаллес» ком... үйлэдбэриин ... начальнигай о...

НЭРЭ ХҮНДЫН ХЭРЭГ

Нарата үдэр бүхэниие хэрэглэн, хүдөөгэй ажалшад үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые хурдадхахын тулада эршэтэйгээр хүдэлнэ. Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой комсомол-залуушуулай үүсхэлээр энэ шухалын шухала хэрэгтэ комсомолшууд, залуушуул олоороо хабаадалсана.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ комсомол-залуушуулай бригада, звенонууд байгуулагданхай хүдэлжэ байна. Эдэнэрэй ажал хэрэг тухайда хөөрэжэ үгэхыень Хэжэнгэ хонходожо, манай корреспондент комсомолой райкомуудай секретарьнартай хөөрэлдэбэ.

В. Тугдумов: Манай аймагта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ комсомол-залуушуулай 10 бригада, 20 звено хүдэлнэ. Августын 20-ной мэдээгээр эдэнэрэй хүсөөр дүшөөд мянган центнер үбһэн һурилэгдөө.

Үбһэндэ, ногооной гурил, набшаһа намаа, витаминта үбһэ бэлэдхэлгэдэ, сенаж, силос даралгада 812 залуушуул, тэрэ тоодо 419 комсомолшууд, 300-гаад пионер хүдэлжэ байна. Хэжэнгын совхоздо оньһожоруулагдаһан комсомол-залуушуулай звеное тус совхозой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь Геннадий Жерлов ударидана. Энэ звеногойхид ногооной гурил бэлэдхэнэ. Иимэ звенонуудай хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ энэ звено аймаг дотороо түрүү һуури эзэлнэ.

Первомайска совхоздо хүдэлдэг Пётр Пахомовой ударидадаг звенодо 24 комсомолшууд, тэрэ тоодо Дээдэ-Хэжэнгын дунда һургуулиин һурагшад хүдэлэлсэнэ. Хара-Шэбэр гэжэ нютагта эдэнэр үбһэ сабшана, хуряана, сомоно. 930 центнер үбһэ бэлэдхээ. Түрэл колхоздоо туһаламжа үзүүлхэ гэһэн заншалта уялгаяа энэ һургуулиин шабинар бүримүһөөр дүүргэжэ ябана. Эдэнэр совхоз соогоо түрүү зэргэдэ гаража, вымпелдэ, шанда хүртэнхэй.

Эдэнэр һайнаар хүдэлхынгөө хажуугаар, мүн лэ тэрэнэйнгээ зэргээр амаржа шададаг улад юм. Забһартай болоходоол, спортоор мүрысөө эмхидхэдэг, наада эрхилдэг.

Үбһэшэдые культурна талаһаань хэр ханганаб гэһэн асуудалда ВЛКСМ-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь **С. Зандаев** харюусахадаа, иигэжэ хөөрэбэ:

Байгша оной май һарада комсомолой райкомой пленум дээрэ хүдөө ажахын хүдэлмэриин үедэ ажалшадые культурнаар хангаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Хабар, зунай, намарай хүдэлмэриин үедэ хүдөөгэй ажалшадые бүхы талаһаань хангаха хэрэг һайжаруулха тухай эндэ хэлсэгдээ һэн. Энэ зорилгоор байгуулагдаһан агитбригадануудай хүдэлмэри шангадхаха гэжэ ойлголсоо һэмди.

Соёлой хүдэлмэрилэгшэд (уран һайханай кружогой гэшүүд, библиотекарьнууд), ажалшадай эрилтэ хангадаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд (парикмахер, оёдолшон, модельер), медигүүд, пропагандист-лектор агитбригада бүхэндэ оролсоно.

Аймагай промышленна предприятинууд, соёлой байшантай гү, али ехэ клубтай организацинууд иимэ агитбригадануудые байгууланхай, тэрэ шадарайнгаа колхоз, совхозуудай ажалшадые хангадаг гуримтай. Иигэжэ аймаг доторнай хамтадаа найман агитбригада хүдэлжэ байна. Жэшээнь, Онохойн модоной комбинадай агитбригада Эрхирэгэй совхозой ажалшадые хангадаг юм. Үгышье хадаа, Үнэгэтэйн хүдөөгэй клубай дэргэдэхи агитбригада Онохойн совхозой үбһэшэдэй звенонуудаар ябажа, ажалшадые хангадаг юм.

Эрхирэгэй совхозой нүхэр Запдарановай звенодо агитбригада ерээд, лектор-судья нүхэр Гатапов социалис хуули Эһо сахиха тухайда богонихон хөөрэлдөө хэбэ. Удаань соёлшод богонихон концерт табяа, библиотекарь номуудые һэлгэбэ. Үгышье хадаа, үшөө нэгэ жэшээ харуулая.

Аймагай соёлой байшангай агитбригада (ударидагшань Тамара Данилова) Элхиин Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудаар ябажа, үбһэшэдэй нэгэ звеноһоо нүгөөдэдэнь ошожо хөөрэлдөөнүүдые хэһэн, уран һайханайнь коллектив багахан концерт табиһан, шог зугаа уран хурсаар уншаһан байна. Иигэжэ агитбригаданууд ганса үбһэшэд дээрэ ябадаг бэшэ, мүн фермэнүүдээр айлшалдаг, малшадые хангадаг юм.

hургуули-шабинар-түрэлхид

ХУУДАhАН № 17

ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ август hара соо зарлагдадаг багшанарай заншалта конференци аймаг бүхэндэ боложо үнгэрбэ. Хэдыхэн хоногой үнгэрхэдэ, hургуулиин үүдэн сэлигдэжэ, hуралсалай шэнэ жэл эхилхэ. Республикын hургуулинуудта хүдэлдэг арба гаран мянгаад багшанар хүүгэдые эрдэм номдо hургаха, тэдэнииие коммунис ёhoор хүмүүжүүлхэ гэhэн хүшэршье, хүндэтэйшье зорилгоёо бэелүүлхын тула шангахан тэмсэлээ дахяад эхилхэнь гээшэ.

Тиимэ ушарhаа hургуулиин эхилхые угтуулан, «hургуули-шабинар-түрэлхид» гэhэн ээлжээтэ хуудаhаяа гаргаха зуураа, бүхы багшанарые халуунаар амаршалаад, ажалдань амжалта хүсэжэ байhанаа мэдүүлнэбди. Тиихэ зуураа, ажалайнгаа намтарые hаяхан эхилжэ байhан залуу багшанарта hуралсалайтнай түрүүшын жэл урагшатай байг, хүүгэдтэ ном зааха гэhэн табисууртай байhанби гэhэн этигэл түрүүлэг!

Гадна hуралсалай шэнэ жэлдэ өөрынгөө ажал хүдэлмэри, мүн хамта хүдэлдэг нүхэд тухайдаа бэшэдэг багшанарай тоо бүри олошорхо бэзэ гэжэ найданабди. Юрэдөө hургуулиин ямаршье асуудалаар манда бэшэхэдэтнай болохо.

МАНАЙ РЕДАКЦИДА БЭШЭГТЫ, ХОНХОДОГТЫ, ОРОЖО ЕРЭДЭГ БАЙГТЫ!

МЭРГЭЖЭЛНАЙ УЯЛГАЛНА

КПСС-эй XXIV съезд арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй урда гоёритой зорилго табяа гээшэ. Юhэдэхи табан жэлэй үедэ залуушуулые бултыень дунда эрдэмтэй болгохо ёhотойбди. Тус зорилго бэелүүлхын тула республикын hургуулинуудта айхабтар ехэ хүдэлхэл ябуулагдана.

Тиихэдэ арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд ямар үрэ дүн туйлаад, юhэдэхи табан жэлэй түсэб дүүргэхээр шармайнаб гэhэн хүдэлэл уншагшадые hонирхуулха ёhотой.

Бүхы залуушуулые найман жэлэй hургуулиин эрдэмтэй болгохо гээшэ бидэнэй гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Тэрээн-бан жэлэй болзортой болохолоор, дүрбэдэхидэ hураха үхибүүдые хүршэ дунда hургуулида асарха болохолоор, хамтын байра бүришье хэрэгтэй гээшэ ааб даа.

Гэхэ зуура зарим хамтын байранууд мүнөөнэй эрилтэдэ зохихогүй байдалтай, таhалганууд соонь дан олон үхибүүдые байлгана. Зарим байрануудынь задагай зайдан, хүнэй досоонь байхын аргагүй.

hүүлэй жэлнүүдтэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет hургуули шадарай интернадуудые олошоруулха тухай хэдэн тогтоол баталhан байха.

Мүнөө аймаг бүхэндэ hургуули шадарай интернадуудые барюулрагшадай hууритай hургуулинууд баригдахаар хараалагдана. Гансахан 1971 ондо 4344 hууритай долоон hургуули баригдажа тушаагдаха юм. (Түсэбэй ёhoop, 2.752 hууритай байха байгаа).

Илангаяа Загарайн, Баргажанай, Бэшүүрэй аймагуудта hургуулиин барилга hайнаар ябуулагдана. Жэшээнь, Загарайн аймагта 1968—1970 онуудта хоёр мянган hууритай долоон hургуулиин байшан баригдаhан, дүрбэн классай таhалга залгагдаhан байна. Тиихэдэ хоёр спортивна зал, зуун жараад хүүгэдэй байха саад, багшанарай дүшэн байра баригдаhан байха юм.

Зүгөөр hургуулиин hуралсалай [...] гүйгөөр бүгэдэ нийтын дунда эрдэм бэелүүлжэ шадахагүйбди.

1970—1971 онуудай hуралсалай жэлдэ сомоной, сельскэ, посёлково 50 Советэй харьяата газар дээрэ 400-гаад hургуули найман жэлэй бүгэдэ нийтын hуралсал гүйсэд бэелүүлжэ шадаа. Урдаhаа жэл ерэхэ бүри hурадаггүй, али хүндэтэ шалтагаангүйгөөр hургууляа хаялаг үхибүүдэй тоо үсөөрнэ. Тиихэдэ наймадахи, арбадахиие дүүргэгшэдэй тоо олошоржо байдаг. Анхандаа нэгэдэхи класста орогшодой 78 процентнь 1970 ондо наймадахи дүүргээ hаа, 1971 ондо 80 процент болоо. Гэхэтэй хамта, найман класс дүүргэгшэдэй олонхинь тусхай гү, али юрэнхы дунда hургуулида hуралсалаа үргэлжэлүүлдэг болонги.

Дээрэ хэлэгдэhэн зорилгонуудые бэелүүлгын, hуралсалай шанар hайжаруулгын хэмжээнүүд hургуулиин байгуулгада нилээд хубилалта оруулаа. Зарим hургуулинууд томодхогдоно. Мүнөө үедэ республика доторнай 322 эхин, 137 найман жэлэй, 202 дунда hургуули тоологдоно. Наймадахи табан жэлэй үедэ эхин hургуулиин тоо 28-аар хорожо, найман жэлэй hургуулинууд 33-аар олон болоо. Ээлжээтэ табан жэлэй үедэ бага эхин hургуулинууд үсөөн болгогдон, дундануудынь олошорхо ёhотой.

Юhэдэхи табан жэлэй түсэбэй ёhoop, hургуули шадарай интернадууд хүгжөөгдэхэ, тэндэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэри улам hайжаруулагдаха зэргэтэй. Манай республикада hургуулиhаа гурбан километрhээ дээшэ зайда 18.000 шахуу hурагшад ажаhуудаг, тэдэнэй арбан мянганиинь хамтын байрада hуулгагдана. hүүлэй табан жэлэй туршада 8.268 хүнэй hууритай хамтын байранууд баригдаа. Тиимэшье үшөөл дуталдаhаар. Юрэнхыдөө эхин hургуулиин гур-ха, үргэдхэхэ, тэдэнииие хэрэгтэй юумээр хангаха асуудалаар тодорхой хэмжээнүүд хараалаатай. Юhэдэхи табан жэлдэ хамта дээрээ 5.164 хүүгэдые багтааха интернадууд баригдаха юм. Зүгөөр арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта табигдаhан тэрэ зорилгые бэелүүлхэ гэжэ оролдохо зэргэтэй.

hунаагдаhан үдэрэй бүлэгүүд гэхэ гү, али хэшээлэйнгээ hүүлээр hурагшад hургуулидаа үлөөд, тэндэ эдеэлээд, элдэб наада эрхилжэ амараад, гэрэйнгээ даабари дүүргэдэг гурим яhала дэлгэржэ байна. Мүнөө үедэ 1—8-дахи классуудай 13 процентнь hунаагдаhан үдэрэй бүлэгүүдтэ оролсоно. Ээлжээтэ табан жэлэй үедэ hурагшадай 18 процент hунаагдаhан үдэрэй бүлэгүүдтэ хабаадуулагдажа, тэдэнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эрид hайжаруулха зорилго табигдана.

Гэхын хажуугаар, hурагшадай нийтын хоол hайнаар эмхидхэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаха байна. 1971—1975 онуудта hургуулиин столовонууд олон болгогдохо, түхеэрэлгэнь hайжаруулагдаха. Хамта дээрээ нэгэ доро 4.000 хүүгэдэй hуугаад эдеэлхэ hууритайгаар шэнэ столовонуудые бариха, мүн хуушануудые hэльбэн үргэдхэхэ түсэбтэйбди.

hургуулиие hайн материальна үндэhэтэй болгоогүй hаа, бүгэдэ нийтын дунда эрдэм бэелүүлжэ шадахагүйбди. Тиимэhээ республика доторнай hургуулиин hуралсалай болон материальна үндэhэ бэхижүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ юм. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада бүхы дээрээ 60.516 hурагшадай hууритай hургуули баригдаа, хуушан байшанда шэнэ залгалаа хэгдээ. Багшанарай 738 байра баригдаа. Шэнэ табан жэлдэ дүн хамтадаа 44,9 мянган hу-ба материальна үндэhэ бэхижүүлхэ хэрэгтэ дутуу юумэн баhал бии. Хаа-яа даража унаха болоhон байшангууд ушарха. Тиимэ байшан соо хүүгэдтэ ном заажа огто болохогүй бшуу. hүүлэй жэлнүүдтэ Түнхэнэй, Яруунын, Баунтын аймагуудай колхоз, совхозууд, олониитэ hургуулиин барилгада багаар хабаадалсадаг болошоо. Хурамхаанай, Зэдын, Мухар-Шэбэрэй зарим hургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэд hуралсалай болон материальна үндэhэ hайжаруулан бэхижүүлхэ талаар үүсхэл оролдолго багаар гаргана.

hүүлэй үедэ hурагшадай hуралсалай шанар hайжаржа байна. Хэрбээ республика дотор наймадахи жэлэй эхиндэ 92 процент hурагшад муу сэгнэлтэгүйгөөр hурадаг байhан hаа, 1970—1971 онуудай hуралсалай жэлдэ 95,6 процент хүрэтэрөө дээшэлээ. Зарим hургуулинуудта hурагшадые хоёрдохи жэлдэнь үлөөхэ тухай хөөрэлдөөн мартагдажа байнхай. Жэшээнь, Загарайн аймагай Сосново-Борскын найман жэлэй hургуулиин коллектив хоёрдохи жэлээ зуун процент эрхимээр хүдэлжэ үнгэргэбэ. hурагшадайнь 60 процент «4» ба «5» гэhэн сэгнэлтэ дээрэ hурадаг юм. Тиихэдэ Хориин аймагай Баруун-Хасууртайн, Улаан-Үдын аймагай Гүрэльбын, Харганаагай найман жэлэй hургуулинууд сосново-борскынхидhоо таhаршагүй.

Жэлhээ жэлдэ hурагшадые хоёрдохи жэлдэнь үлөөнгүй хүдэлдэг багшанарай тоо олошорно. 1961—1962 онуудай hуралсалай үедэ 510 багшанар эрхимээр хүдэлжэ гараhан hаа, үнгэрэгшэ жэлдэ тиимэшүүлэй тоо гурба мянганда хүрөө бшуу. Ондоогоор хэлэбэл, республикын бүхы багшанарай гушан процент нэгэшье ухибүү хоёрдохёо тэрэ класста hуулгангүй, класснаа класста оруулна гээшэ.

Нэгэдэхи, хоёрдохи классуудай хүдэлмэриин дүн хаража үзэхэдэ, республика доторнай шэнэ программада шэлжэн оролго эмхитэйгээр үнгэрөө гэжэ харуулна. 1970-71 онуудай hуралсалай жэлдэ нэгэдэхи класста hурагшадай 97,6 процент хоёрдохидо ороо, табин процентнь «4» ба «5» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр дүүргээ. Мүн хоёрдохи классуудай дүн баhал hайн.

hуралсалай шэнэ жэлдэ бүхы гурбадахи, буряад дүрбэдэхи, ород табадахи классууд шэнэ программада орохонь.

Шэнэ программын эрилтын ёhoop, hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие hайжаруулга шэнэ номуудые зохёожо хэблэхэ асуудалтай нягта холбоотой. Мүн баhа багшанарта методическа туhаламжа болгон номуудые хэблэхэ шухала. 1—3-дахи классууд hуралсалай шэнэ номуудтай болонхой. Юhэдэхи табан жэлэй үедэ буряад класста үзэгдэхэ hуралсалай шэнэ номуудта хабсаргалта болгон методическа туhаламжа зохёогдон хэблэгдэхэ.

Шэнэ программаар, шэнэ номоор hурадаг боломсоорнь, hуралсалай шанар өөрөө hайжаршаха бэшэ ха юм даа. Олон юумэн багшын оролдолго, шадабариhаа дулдыдаха. Шэнэ программа, шэнэ номууд хүүгэдэй ухаан бодолоо гүйлгэжэ, бэеэ даагаад хүдэлдэг болохо хэрэгтэнь туhалха зорилготой гэжэ мэдээжэ. Багша хүн тэрэ талыень хараадаа абан, элдэб онол арга хэрэглэхэ уялгатай ааб даа.

Юрэдөө, hуралсалай шанар hайжаруулха асуудал гүйсэдөөр шиидхэгдээ гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, олохон hурагшад шэнэ hуралсалай жэлдэ дахин үнөөхи класстаа hуужа, өөрынгөө үетэнhөө таhаран, дүү нүхэдтөө хүсэгдэхэнь. Республикын hургуулинуудай бүхы hурагшадай оройдоол гушан процентнь hайн сэгнэлтэтэйгээр hурана. Арбадахиие дүүргэжэ гарагшадай олонхинь дээдэ hургуулида шалгалта барихадаа унана ха юм.

Эдэ бүхы асуудал hургуулиин хүтэлбэрилэгшэдые, багшанарые ажалаа бүри hайнаар ябуулхые баадхана гээшэ. Ажалаа эрид hайжаруулха хүсэн бии. Юуб гэхэдэ, республика доторнай 10 мянгаhаа дээшэ багшанар хүдэлнэ, олонхинь эрдэм бэлэдхэлээр түгэс. Жэл бүри 800-гаад залуу мэргэжэлтэд эдиршүүлые hургаха зорилготой республикын багшанарай бүлэдэ нэмэжэ ерэдэг.

Научно-техническэ дэбжэлтын улам үргэдэжэ байhан сагта бүгэдэ нийтын дунда эрдэм бэелүүлхэ гээшэ хүндэтэйшье, хүшэршье хэрэг. Арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд партийна болон советскэ организацинуудай туhаламжаар энэ хэрэгээ амжалтатайгаар бэелүүлхэл байха.

Д. БАЛЬЖИНОВА,
гэгээрэлэй министрэй орлогшо.

ХЭЖЭНГЫН дунда hургуулида арба гаран жэлдэ физикэ заажа байдаг багша Виктор Санжимитыпович Мункин үүсхэлтэй hайнаар хүдэлдэг гэжэ суурхадаг. Тэрэнэй эмхидхэhэн физикын кабинет шэнжэлгын институдай лаборатори шэнги юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. С. Мункин hурагшадтаяа хамта туршалга хэжэ байна.

Д. САМБУЕВАЙ фото.

ШАГНАЛТАЙ ДАШАРАМДУУЛАН

Наймадахи табан жэлэй туршада hурагшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ ба hургаха хэрэгтэ амжалта туйлаhанайнь түлөө бүлэг багшанарые шагнаха тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ байгша оной июниин 20-до Москвада гаргагдаа. Тэрэ Указ дотор Буряадай АССР-hээ олон багшанарай нэрэ бии.

Указ уншаха зуураа, анхандаа багша ябаhан хүн хадаа, би танил нэрэнүүдые бэдэрээб. Танил нэрэнүүд олон байжа, намайе тон ехээр баясуулаа.

«Ажалай Улаан Тугай орденоор» гэhэн гаршаг доро намтай хамта педучилищи дүүргэhэн **Бадмаева Зинаида Боржоновнагай** нэрэ нэн түрүүн нюдэндэм тудалдашаба. Зинаида Боржоновна Баргажанай аймагай Уланай дунда hургуулида хүдэлдэг. Хамта hураhан нүхэрэйнгөө гүрэн түрын үндэр шагнал хайрада хүртэhэндэнь баярлаад, училищида hуража байхадаа ямар hэм гэжэ hанаа бэлэйб. Зинаида Бадмаева даруу түбшэн зантай, ерээдүйнгөө мэргэжэл тухай ходо хөөрэдэг бэлэй. Удаан болзорой практикада ошохоhоо бүри урид эхин hургуулиин ерээдүйн багшанар туршалгын хэшээлнүүдые үнгэргэдэг. Мүнөө hанаад үзэхэдэм, түрүүшынгээ туршалгын хэшээлдэ бэлдэхэдээ, эдирхэн Зина республиканска библиотекын уншалгын зал соо урдаа обоо хүбөө номуудые табижархёод, тархяа үндылгэхэ тухагүй hуугаагша hэн.

Хожомынь училищи дүүргэжэ, иишэ тиишээ тараад байхадаа, бэс бэеэ hурагшалдаг hэн бэзэбди. Гэхэ зуура хэмнай ямараар хүдэлжэ байна хаб гэжэ hонирходог байhамнай ойлгосотой. Зинаида Боржоновна hайн хүдэлдэг гэжэ хамта хүдэлдэг нүхэдэйнь хэлэхэдэ баярладаг hэмди. Харин мүнөө Указай гараад байхада, «hайн хүдэлдэг» гэhэн үгэнүүд бүришье гүнзэгы удхатай байгаа байна гэжэ hанагдаха юм....

Халзанов Нима Гуруевич Яруунын аймагай Нарhатын дунда hургуулиин hуралсалай талаар директорэй орлогшын тушаалые олон жэлэй туршада даажа ябана. Өөрөө математика заадаг. Одоо даа, алибаа юумэнэй хажуугаар hанаа амарханаар үнгэржэ шадахагүй, ёhотой халуун зүрхэтэй хүн. Гэртээ ерэхэдээ, зарим нэгэ эрэшүүлдэл, газетэ шагаашоод hуухагүй, гэртэхи ажалаа хамhалсаха, шабинарайнгаа дэбтэр шалгаха, хэшээлэйнгээ түсэб табиха, түбэй хэблэлээр гарадаг педагогическа журналнуудые уншаад, хани нүхэр Светлана Савельевнатаяа hанамжаяа андалдажа үрдихэ.

hургуулидаа ерэхэдээ, учительска соо ороод hуушангүй, классуудые эрьеэд, хүүгэдтэй хөөрэлдөөд, математика заалгадаг шабинартаа ямар нэгэ хүшэр асуудал гү, али теоремэ тайлбарилан заажа үгэжэрхихэ. Нима Гуруевичта заалгаhан hурагшадайнь иигэжэ хөөрэлдэхые шагнаhан хүм:

— Тархи соош ямар нэгэ пленко дээрэ бэшэгдэhэн шэнги, хэлэhэн үгэ бүхэниинь бэлээр хадуугдадаг...

Эдэ бүгэдыень hанаандаа оруулхадаа, Н. Г. Халзанов Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаха ёhoopoo шагнагдаа гэжэ баясан бодохоор байгаа.

Яруунын аймагай Исэнгын найман жэлэй hургуулида намтай хамта хүдэлhэн, мүнөө Мужыхын дунда hургуулида хүдэлдэг **Ямпилова Чимит Раднаевна** «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэжэ ордендо хүртөө. Улаан-Үдын буряад дунда hургуули шадар нэгэ үедэ нээгдэhэн 11-дэхи педкласс дүүргэжэ хүдэлhэн үдэрhөө хойшо оролдосо hайнтай багша байhанаа абаhаар харуулhан юм. Хаанашье хүдэлхэдөө, Чимит Раднаевна үүсхэл оролдолго гаргадаг, шабинарые эбтэй эетэй коллектив болгожо шададаг байhаараа суурхадаг hэн. Класс даажа абаhаар лэ, Чимит Раднаевна үхибүүдэйнгээ абари зангые, гэртэхи байра байдалые hайса шэнжэлдэг гуримтай hэн. Тэрэнэй түлөө эхэ, эсэгэтэйнь зохидоор хөөрэлдэхэ, гэртэнь ошожо хараха, шабимни юу уншанаб, хэнтэй нааданаб, ямар нааданда дуратайб гэхэhээ эхилээд hонирходог байгаа. Тэрэнь зааhан юумэеэ үхибүүдтээ ойлгуулха хэрэгтэнь туhалдаг hэн. Юрэдөө, номоо заажа эхилхэдээ, али hурагшамни хэшээлэй үедэ ойлгохо шадалтайб, ямартань нэмэлтэ туhаламжа үзүүлхээр бэ гэжэ багша мэдэнхэй байдаг hэн...

Тиимэл даа, манай орондо юрын хүнэй оролдосо ехэтэй ажал ходоdoo сэгнэгдэдэг байhаниинь гүнзэгы удхатай. Теэд дурсагдагша нүхэд шанда, дээдын хайрада хүртэхын тула бүхы хүсэеэ гарган хүдэлдэг байгаа гэхэ гүбди? Үгы ааб даа! Дааhан ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа hураагүй зон лэ хамаг шадабаряа гарган хүдэлнэ гээшэ ааб даа.

Хэдыхэн үдэрэй үнгэрхэлөөр, hуралсалай шэнэ жэлэй эхилhые мэдүүлэн, хонхын хурсахан абяан жэнгиржэ, шэрын үнэрөөр анхилhан классуудай үүдэн сэлигдэжэ, шууятай хүхюу зантай эдирхэн ээдынь партын саана hуурияа эзэлхэ. Тэдээндэ эрдэм ном ойлгуулхаяа олон мянган багшанар шэнэ hуралсалай түрүүшын хэшээл үнгэргэхэ. Тэрэнь зарим нэгэнэй түрүүшын, нүгөөдүүлэйнь мянгадахи хэшээл болоно ааб даа.

Манай республикын зургаа мянган багшанарай дунда мүнөө жэлдэ ордендо хүртэhэн багшанар баhал урда мэтэ сэдьхэлээ долгисуулан, ээлжээтэ хэшээлдээ ерэхэ. Юуб гэхэдэ, багша хүн хэдышье ехэ дүршэлтэй болоо hаа, жэл бүри hургуулиин эхилхэ үдэрые сэдьхэлээ долгисуулан угтадаг шуу.

Мүнөө hуралсалай жэлдэ түрүүшынгээ алхам хэхэеэ байhаншье, олон жэлдэ хүдэлhэншье багшанар гүрэн түрынгөө дээдэ шагналда хүртэhэн нүхэдөө үнэн зүрхэнhөө амаршалха аабза. Орден, медальда хүртэhэн танилшье, бэшэшье багшанарые баhал үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, hуралсалай шэнэ жэлдэ улам ехэ амжалта туйлахыень хүсэжэ байhанаа мэдүүлэе!

Ц. ДОНДОГОН.

ХАМСЫГАА ШАМАН ОРОЕЛ ДАА!

Ажалай, политехническэ hуралсалай, хүмүүжүүлгын, мүн hурагшадые ерээдүйнгөө мэргэжэл шэлэхэ хэрэгтэнь туhалха асуудал hургуулиин хүдэлмэридэ шухала hуури эзэлдэг гээд мэдээжэ. Бүгэдэ нийтын юрэнхы дунда эрдэм бэелүүлжэ эхилхэ үедэ энэ асуудал улам бүри хурсаар табигдана. Мүнөөнэй эдиршүүл hуража байха үедөө, имагтал дээдэ hургуулида орохоёо бэлдэхэ бэшэ, харин дунда эрдэмтэй болоожо гарахадаа, ямаршье ажал хэжэ шадаха ёhотой бшуу. Юуб гэхэдэ, мүнөө сагта дээдэ hургуулинуудта дунда эрдэмтэй залуушуулай багахан хубинь орохо, үлөөдэлынь нийтын үйлэдбэридэ хабаадалсаха болоно бшуу.

Шэнэ программын эрилтын ёhoop, 1—3-дахи классуудта хүүгэд саарhаар, хатуу хабтаhаар, папье машегээр юу хээ хэжэ hураха, ажалай түрүүшын дүршэлтэй болохо зэргэтэй. Теэд наймадахи класс дүүргэhэн үхибүүдэй хүдэлжэ эхилхэдэш, юушье мэдэхэгүй, саарhашье зүбөөр хайшалжа hураагүй ушарнууд үзэгдэдэг.

Ажалай хүмүүжүүлгэ бэелүүлхэ хэрэгтэ hуралсалай мастерскойнууд, техническэ кабинедүүд хүргэгэй. Наада захань, hуралсалай байшан ямараар шэмэглэгдэнхэйб, мебель ямар үнгэ шэрэтэйб, hургуули шадарай участогай, буфедэй, библиотекын хүдэлмэри хэр зэргэ эмхидхэгдэнхэйб — эдэ бүгэдэ хуу хүүгэдые ажалда дадхааха хэрэгтэ гүнзэгы удха шанартай.

«hургуули ба үйлэдбэри» («Школа и производство») гэhэн журнал ажалай багшада айхабтар ехэ туhатай байха. Орон доторнай 100 мянган багшанар ажалай болон политехническэ hуралсал эмхидхэн ябуулдаг, теэд «hургуули ба үйлэдбэри» гэhэн журналай тираж 86 мянга байшоо. Тиимэhээ СССР-эй Гэгээрэлэй министерствын харьяата хэблэл 1972 ондо тус журналай тиражые зуу мянганhаа дээшэ болгохо гэhэн шиидхэбэри гаргаа. Манай республикын hургуулиин ажалай багшанар тэрэ журнал дуратайгаар захиха бэзэ гэжэ найдалтай.

Ажалай болон политехническэ hуралсалай амжалта багшын шадабариhаа дулдыдадаг гэжэ үнэн. Тиимэ hэн туладаа, тэдэнэй ажалые ходо хинан шалгажа байха гээшэ тон гүнзэгы удха шанартай.

Сэхыень хэлэхэдэ, ажал заадаг багшанар hургуули доторой хиналтын нюдэндэ дайралдадаггүй гээшэ. Үнгэрхэдөө, ажалай багшанар завхозой туhалагша шэнги болошоод, эбдэрhэн мебель, юу хээ заhадаг дарханай үүргэ дүүргэжэ байдаг ушарнууд яhала үзэгдэдэг. Багшые бүлэг hурагшадтайнь хэшээлhээнь таhалаад, гар үзүүрэй заhабариин хүдэлмэри хүүлэжэ байдаг hургуулиин директорнүүд юун тухай бододог хаб? Тингэжэ байхадань, хэнэйшье мэдэhээр, hуралсалай программа бэелүүлэгдэнгүй үлэнэ бшуу.

Ажалай болон политехническэ hуралсалай багшанар хэшээл бүхэндөө бэлдэхэhээ гадна, холын хараатай тематическа түсэб табиха уялгатай. Машина шудалха, модон хэрэгсэл дархалха гү, али гагнууриин асуудалаар тус тустань түсэб табиха ёhотой. Теэд hуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэhээ түрүүн, августын зүблөөнэй хойно ондоо предмет заадаг багшанар календарна, хүмүүжүүлгын түсэб табижа сүлөөгүй hуудаг. Харин ажалай багшанар үглөөнhөө эхилээд үдэшэ болотор hургуулиин ажахын асуудал шиидхэлсэжэ, энэ тэрэ юумэ заhажа, түсэб табиха туханьшье олдохогүй. Хэрбээ ажалай болон политехническэ hуралсалай багшанарай иимэрхүү байдалда хүдэлжэ байhан hургуулида хүтэлбэрилэгшэдэй зүгhөө тэдэнэртэ ёhотой анхарал хандуулагдана гэхээр бэшэ гээшэ ааб даа.

Ажалай хэшээлдэ гү, али кружогой хүдэлмэридэ хабаадажа, өөрынгөө гараар ямар нэгэн юумэ бүтээхэдээ, эрдэмэй үндэhэ, физикын, химиин, математикын хуули ёhонуудые гүнзэгыгөөр ойлгожо абадаг байха юм.

hургуулида ажалай hуралсалай үг удхые hайжаруулха түрүүшын конференци байгша оной июниин hүүлшын үдэрнүүдтэ Москвада үнгэргэгдөө. Тэрэ конференцидэ хабаадахаяа ажалай, политехническэ hуралсалай багшанар, арадай гэгээрэлэй элдэб зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд оронойmнай зүг бүхэнhөө суглараа.

Шиидхэгдэхээр болоhон шухала асуудалнууд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. «hургуули ба үйлэдбэри», «Эдир техник», «Моделист-конструктор» болон бусад техническэ журналнуудай хүдэлмэрилэгшэд, номуудай авторнууд делегадуудай урда үгэ хэлэжэ hонирхуулаа.

Холоhоо сугларhан багшанар Москвагай олон hургуулинуудта айлшалжа, ажалай, политехническэ hуралсалые яажа бэелүүлдэг бэ гэжэ танилсахадаа, олон туhатай юумэ үзэhэн, хараhан байна.

Шэнэ программын ёhoop, 4-дэхи класста электротехникын зүйлнүүдтэй танилсаха, 5—6—7-дохи классуудта тэрэнь бүришье орёо болохо. Тиихэдэ 1971—1972 онуудай hуралсалай жэлдэ 4—5-дахи классуудhаа эхилжэ черчени гарадаг болохонь.

1971—1972 онуудта 4—5-дахи классуудта ажалай hуралсалаар шудалха номууд хэблэгдэхэ. 1973 он болотор 7—8—9—10-дахи классуудта үзэхэ номууд гараха юм. Оронойmнай заводууд hургуулиин мастерскойн хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ байнхай.

Тиимэ дээрэhээ ажалай болон политехническэ hуралсалай багшанарай зорилго юуб гэхэдэ, бүхы эрдэм шадабаряа шабинартаа дамжуулан үгэжэ, ажалша бэрхэ хүнүүдые бэлдэхэ болонобди.

Б. БИРБАЕВ,
Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда hургуулиин багша, конференциин делегат.

Эдир натуралистнар ажалдаа. С. ЦЫДЫПОВЭЙ фотоэтюд.

БУРЯАД ХЭЛЭНЭЙ НОМ ТУХАЙ

Гурбадахи класста шудалагдахаар зохёогдоhон «Буряад хэлэн» гэжэ ном мүнөө жэлдэ хэблэгдэн гараба. Авторнуудынь — А. А. Аюрзанайн Д. Р. Бадмаева хоёр. Тэрэ ном шэнэ программын эрилтын ёhoop зохёогдоhон, 1971—1972 онуудай hуралсалай жэлдэ hургуулинуудта хэрэглэгдэхэ.

Грамматикаар, фонетикээр hуралсалай материал hайн шанартайгаар, элдэб упражненинүүдтэйгээр үгтэhэн. Үзэhэнөө дабталгыншье бүлэгтэ зарим хүшэр темэнүүдтэ горитойхон упражнени үгтэнхэй. Жэшээнь, ном соохи хоёрдохи параграфай «Абянууд ба үзэгүүд» гэhэн темэ абая. Түрүүшын упражненидэ Д. Жалсараевай дүрбэн мүртэй шүлэг үгтөө. Дээрэнь «Уншагты» гэжэ бэшээтэй. «Түрүүн хашалган, hүүлдэнь аялган абянуудые түүжэ бэшэгты» гэhэн даабари шүлэгэй доро бэшээтэй. Зорилгонь юуб гэхэдэ, орфографическа (зүб бэшэлгын дүрим) ба орфоэпическэ (үгые зүбөөр үгүүлхэ дүрим) хоёр хүдэлмэри хоорондоо нягта холбоотойгоор хэгдэхэ болоно.

Удаадахи упражнениин ёhoop, алфавит сээжээр хэлээд, хэды хашалган, хэды аялган үзэгтэйб гэжэ тодорхойлоод, класс соохи hурагшадайнгаа список алфавидай гуримаар бэшэхэ гэhэн даабари үгтэнэ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, үгтэhэн упражненинүүд олон янзын хүүгэдэй ухаагаа гүйлгэхэдэ яhала туhатай байха гэжэ hанагдана.

Хэлэ хүгжөөлгын бүлэг угаа hонирхолтой байна. Жэшээнь, тэрэ бүлэгэй арбадахи нюурта «Зунайнгаа амаралтын үедэ» гэhэн рассказ зохёохо даабари үгтэhэн. Хажуудань үшөө зураг бии, доронь — рассказ соо хэрэглэхэ үгэнүүд. Мүн бусадшье упражненинүүдынь хүүгэдэй хэлэ хүгжөөхэ зорилготой.

Грамматическа дүримүүд тушаа тогтоhоной үлүү гэжэ hананаб, юуб гэхэдэ, тэдэнь өө-мөөгүй зүбөөр бэшэгдэhэн, шабинарай ойлгожо ядахаар бэшэ.

Гэбэшье hайн талын хажуугаар ном соо дутагдалнууд дайралдана. Жэшээнь, 50-дахи нюурта үйлын падежэй дүрим зүбөөр тодорхойлогдоhон аад, үгтэhэн жэшээнүүдынь тиимэшье hүрхэй бэшэ. «Тэрэ бэшэгые» гэхын орондо «тэрэ бэшэг» гэжэ бэшэнэ. Энэ мэтын хөөрэлдөөнэй үгэнүүд литературна хэлэндэ hургаха зорилго балартуулна гэжэ hанаштай.

61-дэхи нюурта зүгэй падежэй залгалта бэшэхэ дүримые «зарим» гэhэн үгэ гутаагаа. «Зарим хашалганаар hүүлтэhэн...» гэжэ бэшэнхаар, тэдэ хашалгануудыень нэрлэн тоолоо hаа, hурагүй дээрэ байгаа.

Зарим газарта үгэнүүдые тоолоhоной hүүлээр «гэхэ мэтэ» гэhэн үгүүлэл ходо дайралдана. Жэшээнь: «Арсалан, заан гэхэ мэтэ үгэнүүд падежэй залгалта абахадаа, hүүлэйнгээ «н» абладэгүй».

13-дахи нюурта дээрэhээ долоодохи мүр соо «үндэhэниинь юун бэ» гэжэ бэшэгдээ. Тиигэжэ асуудал табихын орондо «үндэhэниинь алин бэ» гэбэл дээрэ hэн. Үгышье hаа, 102-дохи нюурта 224-дэхи упражнениин даабари соо «нэгэ түрэл гэшүүдые үргэлжэлүүлэгты» гэhэн үгүүлэл ойлгосогүйшэг. «Нэгэ түрэл гэшүүдые нэмэжэ бэшэгты» гэбэл дээрэ hэн.

Юрэдөө ябашье тус ном яhала hайнаар зохёогдоhон, ута наhатай байха бэзэ гэжэ найдахаар. Номоо дахин хэблэлдэ бэлдэхэдээ, дээрэ дурсагдаhан жэжэхэн дутагдалнуудые авторнууд бэлэхэнээр зайлуулха бэзэ гэжэ hанагдана. Юуб гэхэдэ, хоёр жэлэй үнгэрхэлөөр автономито республиканудай hургуулида үзэдэг номууд дахин хэблэгдэдэг гуримтай хаям.

П. МАЛАКШИНОВ,
педагогическа эрдэмэй кандидат.

СОЁЛМААГАЙ ДУРАН

РАССКАЗ — *Ц-Д. ХАМАЕВ*

(Түгэсхэл. Эхининь августын 24-нэй номерто)

Жэл үнгэрөөд байхада, хүгшэн абатаяа түрэл нютагһаа гаража, Соёлмаагай мэдэхэгүй газар худар нүүгээ һэн. Буряад оронойнгоо холын Аха нютагта ерэһээр табан жэл болошобо. Хүгшэн абань хүндөөр үбшэлөөд наһа барашоо. Мүнөө тэрэ тоо бүридхэлшэнөөр хүдэлнэ. Энэ үдэр хуушан жэлээ үдэшэжэ, шэнэ жэлээ угтаха ёһотой байгаа. Үетэниинь, суг хүдэлдэг нүхэдынь хотоной заха багай бишыхан аад, урдуураа хоёр сонхотой ганса гэр соо орой болотор ном үзэжэ, таряа татангүй һуудаг сэдьхэл һайнтай, сэхэ заңтай, үрөөһэн хүлтэй Данзан-Доржоёо тугаарһаа хойшо уряа, Хаа-яа һайндэртэ тэрэ уужархидаг. Илангаяа шэнэ жэлдэ гашуун архи гамгүй шудхаха, тиигээд гоё һайхан хоолойгоор бэшэшье һаа, үни үнгэрһэн эдир наһанай дуран тухай дуу уяран татажа дуулаха дуратай байдаг. Гайтайхан һогтонхой, толгойгоо гунхуулан, заримдаа эрэ хүнэй харуулдаггүй доторой нёлбоһо һудаһан соогуураа урадхуулан, зүрхэ шэмшэрмэ аялгаяа татажа ороходонь, суглараг-шад анираа хатажа, һаалта хэхэеэ айһан юумэдтэл шагнадаг. Тиигээд нүхэдынь унаһан Данзан-Доржоёо зугаалһан айлдаа унтуулдаг гү, али гэртэнь тэлэжэ асардаг һэн. Үглөөдэрынь тэрээндэ аягүй байдаг. Толгойгоо заһаха дуратайшуул Данзан-Доржындоо хара эртэ ерэжэ, шэбхэдэгдээгүй үүдээрнь орожо, шкаф соо айлшадта гэжэ ходо хадагалаатай байдаг архиһаань хэжэ уугаад, өөрыень һэреэдэг. Теэд Данзан-Доржо тархяа заһадаггүй. Бөөлжөөшье һаа, һула шүлэ гаргажа уугаад амидырхые оролдодог. Энэ удэшэ үлүү гаратар, хүнэй гарта ороторoo уухагүй болоо гэжэ бодоод ябаа һэн. Түмэр пеэшэнээ хүүесэ түлеэд, хоолойень хаажа газаашаа гараһаниинь, Соёлмаа тойрожо байһан шобхо үндэрнүүдэй оройһоо тэб гэжэ буушаһандал хажуудань бии болошоод байба бшуу.

Хэзээ заяанай танил «аргаалыш даа» — гэһэн энэ зөөлэхэн үгэ бага наһыень гансата һануулхадал гэбэ. Холын түрэл нютаг, үнгэрһэн бага наһаниинь, дүтын түрэл хүнүүд энэ Соёлмаае абархаяа ябатараа, поезд доро ороһониинь, халуун зүрхэнэй бэшэгүүдынь — хуу баран агшан хирэдэ һэргэжэ, нюдэнэйнь урда аржын харагдаа. Юундэшьеб сэдьхэлһээ уяржа, бодоһоноо табидаггүй үсэд зангынь сухарижа, Соёлмаатай хүн шэнгеэр, үнэн сэхээр үшөө дахин хөөрэлдэжэ үзэхэ хүсэл ерэбэ. Хүйтэн агаар хомхойгоор һорожо, шэлээ заһасагаагаад, толгойгоо үргэхэдэнь, Соёлмаа баруун хойшоо уулын орьёл өөдэ гэтэшэнхэй, өөрынгөө бодолдо эзэлэгдэн байба.

— Юу байшообибди даа, ороёл даа,— гэжэ Данзан-Доржо уряад, чемоданиень газарһаа абажа, хэрэлсы өөдөө гараба. Гэрынь удаан һуугаа һаа, нойр хүрэмэ дулаан болотор түлигдэнхэй. Шалаяа һаяшаг угаагаал ха, нойтон шиигэй үнэр хамар сорьёбо. Данзан-Доржо саһыень гүбижэ, дэлгэлыень тайлуулаад, бэлдээтэй байһан эдеэгээ стол дээрэ табижа, хахад литр архи гаргажа аягалба.

— Зай, нэгэ нэгые уухамнай гү, Соёлмаа?

Уулзаһанайхиие,—гээд Соёлмаа хундагаяа үргөөд, хэдэн дахин таһалжа, уруунь харуулба.

— Мүнөө үхибүүд бэшэ, бэеэ дааһан ехэнүүд болообди,—гэжэ Данзан-Доржо архияа ууһанайнгаа һүүлдэ үгэеэ эхилбэ.— Тиимэһээ һанажа ябаһан юумэеэ сэхэ руунь хөөрэлдэе. Иигэжэ хэлээд тугаарай стол доро нюугаад һууһан мухар нюдаргаяа дээшэнь гаргаба. Соёлмаагай зүрхэн түшэгэнөөд, сабиргай өөдэнь халуу даалгаһан шуһан луугшаба. Ваһал үнөөхиеэ эхилхэнь даа гэжэ өөртөө бодоод, сошоһондоо һорожо һууһан аягатай халуун сайгаа салгидатарнь стол дээрэ табижа: — Бишье тиигэжэ һананам Данзан-Доржо. Табан жэлэй урда өөртэш юун гэжэ хэлээ һэмбиб, тэрэнээл дабтаха байнам,— гэхэдэнь Данзан-Доржо нюдэнэйнгөө шэл абажа, таягаа тулаад, гэр соогууран ябасагааба. Үсөөхэн эдэ үгэнүүдынь гарайнь табан хургандал тэрээндэ ойлгосотойл даа. Гэбэшье иигэжэ һэжэглэбэ.

«Намайе хайрлана гү, али үнэн дуратай гээшэ гү? Би хэзээдэшье бэеэ хайрлуулхагүйб. Дуран... Һэ, намда дурлахаар юун бии юм. Соёлмаа шэнги иимэ арюун сэбэр басаганда ямарханшье хүбүүн төгтонгүй зүрхэеэ буляагдахал... Али үни хада хадамда гарашаһан аад, хайрлаһан хүн болоно гү?... Халта дунгяаран алдаһан толгойдонь адаряатаһан олон асуудал ерэжэ, зангилаатажа уялдашоод, бэлэ нааша тайлдахаар бэшэдэл үзэгдэхэ юм.

— Соёлмаа, һалаһан хүн ха юмбиб даа. Намайе орхииш даа. Миил һайн нүхэд байгуужамди. Бэшэгшье бэшэлсэхэдэмнай болохо. Шамһаа ондоо намда юуншье хэрэггүй...

Соёлмаа өөрөөшье мэдэнгүй бодошоһон байба.

Данзан-Доржо би һургуулида ябахаһаа шамда дуратай һэм. Галым түли гэһэнээ мартаа үгы гүш? Мүнөөшье дуратай заңдаа үлөөб. Түрүүшын дуран мэдэрэлһээ үнэтэй, ондоо һайхан юумэн үгы гэжэ һананам. Хэрбээ шамтай хуби заяагаа ниилүүлээ үгы һаа, ажабайдални хооһон, ходо юуншьеб даа дутуу шэнги байха байна. Ши ойлгыш даа, Данзан-Доржо би үнэн зүрхэнһөө хэлэнэлби.

Данзан-Доржын хоолойдо нэгэ хатуу бэлхидэл юумэн түглыжэ, хэлэхэ гэһэн үгыень хаажархиһандал болобо.

«Шиидэхэ хэрэгтэй. Хүрөө. Эды болотор дураяа нюужа ябааб. Соёлмаагаа зобоогооб, өөрөөшье. Хүрөө! Жаргалайнгаа өөрөө хараасгай мэтэ гар соом ороод байхадань арсахадаа хэн болонобиб?» — иигэжэ шэбшэһэн Данзан-Доржо:

— Соёлмаа,—гэжэ юрэ бусын зөөлэхэнөөр үгэлбэ. — Би шамда баһа дуратай байгааб. Эды удаан саг соо һанажа ябаһан дуран хүсэлэнгэйнгөө эрьежэ эхилхэдэ Соёлмаа һогтоһон юумэндэл урагшаа тэмтэрэн алхажа, толгойгоо Данзан-Доржын сээжэдэ няашаба. Хүбүүнэй нюдэнһөө уһан лэбшэбэ. Тэрэ үхибүүн ябахаһаа уйлажа һугшаһанаа һанадаггүй. Хүлөөш таһаршахадаа шүдөө зуугаад, хүхэ сагаан болошонхой хэбтээ бэлэй. Доторой хатуу шүрэбтэй, эхэ эсэгэһээ хара багаһаа гээгдэһэндээ долоржо, иимэ болошоһон хүбүүн гэжэ нютагайхидынь хэлсэхэ дуратай байдаг. Мүнөө тэрэ баярһаа бархирба гээшэл даа.

— Хүлисэ, Соёлмаа, би шамайе хэды саг соо галхаажа, зобоожо ябааб. Уярха сэдьхэлгүй, ухаалдиха ухаагүй гэжэ бү һанаарайш. Шиниил түлөө иигэжэ ябадаг байгааб,—гэжэ Данзан-Доржо үгэлөөд, нюдэнэйнгөө нёлбоһо аршажа, май һара соо шэнэһэн тужа соо ороходоо хайшаа агшаб, эгээл тиимэшүүгээр анхилхадаһан Соёлмаагай толгой эльбэн түрүүшынхиеэ үндэбэ.

— Соёлмаамни.

— Тиимэ, би шинииб. Гансал шинииб, Данзан-Доржо.

— Бишье шинииб,—гээд дуратай һааш гэжэ нэмэхэ гэһэн аад, һанаа ороһондол болишобо.

Соёлмаа шэнэ жэлэй шэнжэ оруулжа, ёлкыень гоёобо, гэр соохииень өөдэ татаба. Данзан-Доржо дохолоноош мартажа, таягаа хаяжархинхай, модон хүлөөрөө түбэрэн ябажа, газааһаа хахад хүл үхэрэй гуя даажа ядан оруулба.

— Соёлмаа, бууза хэхэбди. Би нүхэдөө урихаб, — гэбэ.

— Ури, ури,—гэжэ Соёлмаа дэмжэбэ. Иигэжэ хөөрэлдөөд байтарнь, сельпогой контородо суг хүдэлдэг хара Дарма орожо ерэбэ.

— О-о, һайн хүн һанаагаар, — гэжэ Данзан-Доржо богоһо алхамсаарнь һүхирөө һэн.

Сарюухан шарайтай, танигдаагүй басага обёоржорхиһон Дарма газаа ябахадаа хэлэхэ гэжэ һанаһан бодолоо нюужа, мэндэ гээд, ошожо абяагүй стул дээрэ һуушаба.

— Дарма, танилса, минии һамган Соёлмаа,—гэжэ Данзан-Доржын дорюунаар хэлэхэдэ, Дармань бүришье түдэгэсэжэ, толгойгоо һэжэрэн энеэбхилээд, бодожо гараа һарбайба. Үшөөл этигэл ядаһан шэнги. Урдань һамганһаа байтагай басагатайб гэһыень һанадаггүй. Магад һамгатай байһан аад, һалаһан байгааш аалам? Дахин хамтархаш гэжэ байдаг. Гэлыжэ садаһан Дармань.

— Шамайе хүлеэжэ ядаад ерэбэлби. Һамгамни үни эдеэ хээд, хуушан жэлээ үдэшэхэ гэһэн аад, хүлеэһэн зандаа. Зай, манайдаа ошоёл даа. Соёлмаа, бү арсагты, —гэжэ нэмэбэ.

— Дарма, хүлисөөрэйш. Манайдаа дууһан суглараял. Бишни нэгэшье дахин өөрынгөө гэр соо шэнэ жэлые угтажа үзөөгүйб. Сугларһан нүхэдөө абаад, наашаа ерэгты,—гэхэдэнь бага наһанайнь зан абарие Соёлмаа мэдэрбэ. Иигэжэл сэдьхэлээ дэлгэжэ, Данзан-Доржо хэлэжэ шададаг.

Тэрэ үдэшэндөө тосхоной зон Данзан-Доржынгоо һамгатай болоһые дууһан дуулаад, шэнэ жэлэй хундага үргэлгэнэй болоходо, тэрэнэй зол жаргалай түлөө үргэжэ уугаа. Үшөө институт дүүргэһэн врач һамган гэжэ мэдэхэдээ, хэн хэнииньшье баяраа барингүй, талаангаар ерээ, олдоо гэлсэбэ. Данзан-Доржын гэрээр дүүрэн сугларһан нүхэдынь тэдэнэй арюун һайхан дуранайнь түлөө түрүүшын хундага үргэжэ, энэ шэнэ жэлһээ эхилжэ, шэнээр жаргажа һууxыень юрөөгөө бэлэй.

ТҮМЭР ЗАМАЙ ТРАНСПОРТЫН инженернүүдые һургажа гаргадаг Москвадахи институдай студентнэр зунайнгаа амаралтын үедэ хүдөө гаража, колхоз, совхозуудта ехэ туһа хүргэдэг заншалтай юм. Байгша ондо тэдэ Москва шадарай мал шахан таргалуулгын «Вороново» гэжэ совхоздо байшан гэр, малай байра барижа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хабсаралгын хүдэлмэри хэгдэнэ.

СТУДЕНТНҮҮДЭЙ АЖАЛАЙ СЕМЕСТР

СТУДЕНТНЭР үдын эдеэнэй забһарлалгын үедэ, мүн сүлөө сагтаа дуу хүгжэмтэй, хатар наадантай ханилдаг юм. Мүнөө үедэ тэдэ эршэтэ халуунаар ажаллаһанайнгаа һүүлдэ удха түгэлдэрөөр, соглой хүхюунээр амаржа байна.

АПН-эй фото.

ФУТБОЛ

ХАРЮУГАА АБАЖА ШАДААГҮЙ

Манай «Сэлэнгэ» командатай ээлжээтэ наадаяа үнгэргэхөөр Шэтын футболистнууд ерэһэн байна. Улаан-Үдэ хотын футболдо дуратайшуул хүршэнэрөө һайн наададаг команда гэжэ мэдэһээр үнинэй юм. Нээрээшье эдэнэр Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дунда эрхим командануудай тоодо оролсодог. Тиимэшье һаа, зарим жэлнүүдтэ эрхим һайнаар наадажа, түрүүшын һууринуудай нэгые эзэлэлсэдэг, нүгөөдэ жэлнүүдтэнь «бүдэржэ» һүүлшыншье һуурида гаралсадаг байһан. Тиибэ яабашье һаа, алишье командатай, хаанашье наадахадаа шүүгдэхэгүйн хойноһоо яһала оролдолго, эрмэлзэл гаргадаг юм. 1957 онһоо хойшо «Б» классста наадажа эхилһэн Шэтын футболистнууд 1960 ондо мүрысөөнэй таблицада һүүлшын һуури эзэлжэ гараа һэн. Зүгөөр манай хүршэнэр хойто жэлнүүдтэнь һайн команда эмхидхэжэ, түрүү һууриин түлөө наадахадаа зонын-гоо футболистнуудай дунда эрхим һайнаар наададаг команда гэжэ суурхажа эхилһэн байгаа.

Шэтын футболистнууд үнгэрэгшэ жэлдэ өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа нэгэшье командада шүүгдээгүй һэн. Мүн энэшье жэлдэ бараг һайнаар наадажа ябана. Мүнөө эдэнэр үнгэргэгдөөд ябаһан 25 нааданһаа 12-ыень шүүһэн, табантайнь тэнсэһэн, найман командада шүүгдэһэн байна. Тиигэжэ дүн хамтадань 41 очкотой болонхой, мүрысөөнэй таблицада зургаадахи һуури эзэлжэ ябана.

Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд хүршэнэрһөө гансахан очкогоор гээгдэнхэй, долоодохи һуури эзэлнэ. Зүгөөр манай футболистнууд эдэнэртэй хабар ошожо наадахадаа 1:0 тоотойгоор шүүжэ ерээ һааб даа. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ «Сэлэнгын» футболистнууд эдэнэртээ нэгэ удаа шүүгдэһэн, өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа 1:1 тоотойгоор тэнсэһэн байгаа. Иигээд ерэхэлээрээ хоёр командын футболистнууд адли тооной наададаг, тон адлирхуу добтолго, хамгаалгатай гэжэ мэдээжэ.

Айлшаднай өөрынгөө стадион дээрэ шүүгдэһэн харюугаа абажа шадаха ха гү, али дахин шүүгдэхэнь гү? гэһэн асуудал уржа үдэшэлэн манай стадион дээрэ сугларагшадай анхаралые татаа. Нааданшье түлэг дундаа оронхой, айлшадай, манайшье, футболистнууд шуран хурдаар аад, гоё һайхан добтолго бэе бэедээ хэлсэжэ байгаад наадахадаа, стадиондо сугларагшадые баясуулха юм. Эндэ айлшадай добтологшод Емельянов, Веревкин, нааданай хоёрдохи хахадта нааданда оруулагдаһан Неизвестных гэгшэд халтад гэхэдээл манай командын воротада хүрэжэ ерэнхэй, мэнэ мэнэ ворота руу бүмбэгэ сохижо оруулхаар һэдэхэ юм. Зүгөөр манай

Хилын саанаһаа
радио • телефон • телеграф

Советскэ проектээр

СОФИ. (ТАСС). Видинэһээ дүтэшэг байдаг райондо барилгын материалнуудай томо завод баригдажа байнхай. Тус завод жэлдээ 100.000 тонно керамическа талаараа шанаржуулагдаһан гипс, 4 миллион үлүүтэй дүрбэлжэн метр гипсовэ панель гаргаха байна. Эдэниие хэрэглэлгэ барилгын хүдэлмэриһөө штукатурно-малярна хүдэлмэри зайсуулха, барилгые түргэдхэхэ байна.

Үйлэдбэриин хүдэлмэри үргэлжэлэнь автомадаар зэбсэглэхэ ябадал хараалһан советскэ проектээр завод баригдаха юм.

ВЕНГРИИН ХИМИГҮҮДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Венгриин түргэнөөр хүгжэжэ байһан химическэ промышленностьда энэ табан жэлдэ (1971—1975 онууд) шэнэ предприятинууд баригдаха. Бүхы промышленна үйлэдбэридэ арадай ажахын энэ һалбариин удельнэ хэмжээн 10,6 процентээр нэмэхэ байна.

Үтэгжүүлгэ гаргалгада ВНР-тэ ехэ анхарал хандуулагдана. Хүдөө ажахыда үгтэдэг минеральна үтэгжүүлгэнүүд 1970 ондо 750 гаран тонно байгаа һаа, табан жэлэй эсэстэ 1,3—1,5 миллион тонно хүрэтэр нэмэхэ юм.

Хэмэл утаһа, синтетическэ материалнууд болон пластическа массануудые бүри элбэгээр бүтээн гаргалгада орон дотор ехэ һуури үгтэнэ.

Венгриин фармацевтикэ химическэ үйлэдбэриин орон доторхи бүхы хэмжээнэй 19,2 процент хүрэтэр 1975 оной эсэстэ нэмэхэ байна. Венгриһээ эм домуудые бусад оронуудта худалдалга табан жэлэй эсэс хүрэтэр 70 үлүүтэй процентээр нэмэхэ байна.

Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд хархис дайсадта хатуу шанга сохилто үгэжэ байһаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Урда Вьетнамай патриодууд добтолгодо оробо.

ВИА—ТАСС-ай фото.

КПИ-гэй Национальна соведэй сесси

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Коммунис партиин Национальна соведэй сесси Делидэ болоод дүүрэв. Партиин IX съезд октябриин 3-да Кочинда (Керала штадта) нээгдэхэ юм. Съездын хаража үзэхэ документнүүдые бэлдэлгэдэ сессидэ хабаадагшад гол анхаралаа хандуулна. Политическэ резолюциин, уласхоорондын байдал, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн ба КПИ-гэй зорилгонууд тухай элидхэлэй, политическэ элидхэлэй, эмхидхэлэй асуудалнуудаар элидхэлэй проектнүүд һайшаагдаһан байна.

Ороной бүхы демократическа ба зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй нэгэдэлые туйлаха угаа шухала байһан тухай сесси дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүд соо онсолон тэмдэглэгдэһэн байна.

Эб найрамдал, хани барисаан, харилсаа холбоон тухай СССР-эй ба Индиин хоорондо һаяхан баталагдаһан договорто КПИ-гэй Национальна соведэй сессидэ хабаадагшад горитой анхарал хандуулаа. Совет-индиин договор хадаа хоёр ороной хоорондохи хани ёһоной барисаа болон харилсан туһалалсалгые хүгжөөлгэдэхи түүхэтэ шата болохоһоо гадна, Азидахи эб найрамдал ба дэбжэлтын түшэг тулгуури, бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангалгада горитой туһа нэмэри болоно гээд Национальна соведэй тусгаарлан абаһан резолюци соо тэмдэглэгдэнэ. Ленинэй заабариин ёһоор шууд сэхэ хараа шугам баримталдаг национальна сүлөөрэлгын, эб найрамдалай болон социальна дэбжэлтын түлөө ябуулга хэдэг бүхы хүнүүдэй үнэн сэхэ найдамтай хани бологшо Советскэ Союзай шууд сэхэ хараа бодолые энэ договор баталалга лаблажа үгөө.

Хамааралсалгые, эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулха

ХАНОЙ. (ТАСС). Лаос тушаа 1961—1962 онуудай Женевскэ зүблөөнүүдэй хоёр түрүүлэгшэнэртэ Лаосой патриотическа фронтын генеральна секретарь Фуми Вонгвитит бэшэг эльгээгээ. Лаостохи дайн байлдаае Холбоото Штадуудай шангадхажа байһан шэнэ ябуулганууд энэ бэшэг соо эрид шангаар буруушаагдана гэжэ Каосан Патет Лао агентствын дамжуулгые үндэһэ болгон ВИА агентство мэдээсэнэ.

Лаосой али али талануудайнь уулзахын, Лаосой асуудал хамтаараа гуримшуулхын тулада бүхы орон дотор буудалдаа зогсоохо тухай Лаосой патриотическа фронтын шэнэ амгалан ёһоной дурадхалнуудые оруулаад байхада, ороной патриотическа хүсэнүүдэй хиналта доро байһан районуудта добтолгые американ империалистнууд, тэдэнэй туһамаршад болюулнагүй гээд бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Урда Лаосто «Ламшон-719» гэжэ ябуулгын буруу һүрэһэнэй патриотическа хүсэнүүдэй хинажа байдаг районуудта эсэргүү шэнэ добтолгонуудые США, тэдэнэй туһамаршад хэдэг болоо. Дай үргэдхэхэ талаар һүүлэй үедэ хэгдэһэн ябуулганууд эзэрхэг түримхэй дайн байлдаа шангадхаха ба үргэлжэлүүлхэ талаар, эб найрамдал һэргээхэ, ороной национальна нэгэдэл хангаха зорилгоор Лаосой патриотическа фронтын амгалан ёһоной үүсхэлые таһалдуулха талаар өөрынгөө таргадаг һанаашалгануудһаа Вашингтон арсаагүй гэжэ бүри эли тодоор харуулна.

Американ «В-52» самолёдуудые ба химическэ хорото бодосуудые Хойто Лаосто хэрэглэлгэ Лаосто хэгдэжэ байһан американ дайн байлдаанай алалга, хюдалгын шэнжэтэй байһыень арсашагүйгөөр гэршэлжэ үгэнэ. Эдэ ябуулганууд хадаа Лаос тушаа 1962 оной Женевскэ хэлсээнүүдые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал болоно.

Ф. Вонгвитит хадаа эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае шангадхаха талаар Холбоото Штадуудай хэһэн шэнэ ябуулгануудые Лаосой патриотическа фронтын ЦК-гай зүгһөө шангаар буруушаагаа, бүхы хамааралсалгануудые, Лаосто эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгые, хамагай түрүүндэ, Лаосой газар бомбодолгые дары түргэнөөр, үгэ дуугүйгээр болюулха тухай эрилтэ хээ.

Лаосой патриотическа фронтын 1971 оной июниин 22-то оруулһан амгалан ёһоной дурадхалнуудай үндэһөөр хэрэгүүдээ өөһэдөө шиидхэхэ арга боломжо лаосойхидто олгохын тулада Лаос тушаа 1962 оной Женевскэ хэлсээнүүдые наринаар сахиха шухала байһан тухай бэшэг соо онсолон тэмдэглэнэ.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙШҮҮЛЭЙ ЗЭРЛИГ ЯБУУЛГАНУУД

ХАНОЙ. (ТАСС). Урда Вьетнамай энгэй хүн зондо эсэргүү хашалта хэһээлтэнүүдые американ эзэрхэг түримхэйшүүл, туһамаршадайнь сэрэгүүд үргэлжэлүүлһээр. АПО агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор Кантхо провинцида һүүлшын дүрбэн жэлэй турша соо зэрлиг муухай бомбодолгонуудай, хэһээлтын ябуулгануудай хэгдэхэдэ 3.000 шахуу энгэй хүн зон алуулһан, шархатаһан, 4.000 үлүүтэй гэр байра галдагдаһан ба һандаргагдаһан байна. «Стратегическэ тосхонууд» гэдэгүүдтэ, концентрационно лагерьнуудта хэдэн олон мянган хүн хаагданхай.

Энэдхэг-Пакистан хилэ дээрэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Энэдхэг-пакистан хилэ дээрэхи байдал шахардуу шанга байһан зангаараа. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор һүүлшын дүрбэн үдэрэй турша соо Пакистанай сэрэгүүд Ассам, Баруун Бенгали, штадуудтахи, Трипура гэжэ союзна газар нютагуудтахи һуурин газарнуудые Пакистанай сэрэгүүд нэгэтэ бэшэ шангаар буудаа. Алуулһан хүнүүд бии.

США-гай политика тухай „Нян Зан" иигэжэ бэшэнэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Никсонэй хараа бодол Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй дайн байлдаае «вьетнамайхидай гараар бэелүүлхэ» политика ябуулхын тулада соёл сурталай талаар бэлдэлгэ хэхэ ябадалда бэлдэхэ үндэһэ һуури болоно гээд «Никсонэй хараа бодол» гэжэ тайлбари соогоо «Нян Зан» газетэ тэмдэглэнэ. «Вьетнамуудайхидай хүсөөр дай хэхэ» политика ба «Никсонэй хараа бодол» заабол буруу һүрэхэ гэжэ Холбоото Штадуудай, Тхиеугэй бүлэгэй Урда Вьетнамда, Лаос ба Камбоджодо урагшагүйдэлгэ эли тодоор харуулжа үгэнэ. Хүсэд илалта туйлалтараа патриотическа тэмсэлээ бүри эдэбхитэй болгохоор Вьетнамай, Лаосой, Камбоджын арадууд хүсэд шиндэнги байна.

Дахяад добтолгонууд хэгдэбэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ авиаци Вьетнамда агаарай дай шангадхаһан зангаараа. ЮПИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор США-гай агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй самолёдууд Вьетнамай Демократическа Республикын 17-дохи параллельһээ хойгуур байдаг районуудта августын 23-да дахяад добтолго хээ. Мүн энэ үдэртэ американ «В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигууд демилитаризованно зонын районуудые, Урда Вьетнамай хойто талын районуудые бомбодоо.